

ВОДИЧ ЗА КРЕИРАЊЕ МИГРАЦИОНОГ ПРОФИЛА НА ЛОКАЛНОМ НИВОУ

oebs

Organizacija za evropsku
bezbednost i saradnju
Misija u Srbiji



КОМЕСАРИЈАТ ЗА ИЗБЕГЛИЦЕ
И МИГРАЦИЈЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

ВОДИЧ ЗА
КРЕИРАЊЕ
МИГРАЦИОНОГ
ПРОФИЛА НА
ЛОКАЛНОМ
НИВОУ



Комесаријат за избеглице и миграције Републике Србије је подржао издавање публикације. Ставови изречени у овој публикацији представљају ставове аутора и не одражавају нужно ставове Комесаријата за избеглице и миграције Републике Србије



Напомена: Објављивање ове публикације помогла је Мисија ОЕБС-а у Србији. Ставови изражени у овој публикацији припадају искључиво аутору и не представљају званичан став Мисије ОЕБС-а у Србији. Сви појмови који су у публикацији употребљени у мушком граматичком роду обухватају мушки и женски род лица на која се односе. Свако спомињање назива Косово, без обзира да ли упућује на територију, институције или становништво у овом тексту треба да се тумачи у потпуности у складу са Резолуцијом савета безбедности УН 1244”

Садржај

Предговор	7
Уводне напомене	9
Усклађеност са развојним документима.....	10
Разлози за креирање водича.....	11
Коме је водич намењен	12
Извори података о миграцијама	13
Традиционални извори података	15
Иновативни извори података	22
Начин прикупљања података	23
Изазови приликом креирања водича	24
Кораци ка креирању миграционог профила на локалном нивоу	25
ДЕО 1: УВОД/ЛИЧНА КАРТА ОПШТИНЕ	25
ДЕО 2: МИГРАЦИОНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ	30
ДЕО 3: ИДЕНТИФИКОВАЊЕ КЉУЧНИХ ПОКРЕТАЧА МИГРАЦИЈА	47
ДЕО 4: ПОСТОЈАЊЕ И ЕФИКАСНОСТ МЕРА МИГРАЦИОНЕ ПОЛИТИКЕ (УПРАВЉАЊЕ МИГРАЦИЈАМА)	49
ДЕО 5: Закључци и препоруке.....	50
Коришћена литература и извори	55
Прилог	61

Превише дуго су пољитике према миграцијама креиране на основу предрасуда и различитих процена. Време је да се окренемо доказима, у циљу креирања разумевања на који начин миграције могу допринети развоју и бољем животу за све.

Кофи Анан, генерални секретар УН, 1997–2006

Предговор

Комесаријат за избеглице и миграције је државни орган који, у складу са Законом о управљању миграцијама предлаже Влади циљеве и приоритете миграционе политике, прати спровођење мера миграционе политике, пружа органима државне управе, аутономне покрајине и јединица локалне самоуправе податке од значаја за израду стратешких докумената из области миграција, редовно израђује и ажурира миграциони профил Републике Србије и стара се о доступности информација од значаја за миграциона питања.

Како би обезбедио спровођење предвиђених мера, Комесаријат за избеглице и миграције је уз подршку Мисије ОЕБС у Србији у оквиру пројекта Унапређење испуњавања обавеза у вези са људским правима у Републици Србији, са фокусом на миграције и расељење (фаза 3), покренуо израду Водича за креирање миграционог профила на локалном нивоу.

Овај Водич ће непосредно помоћи у изради миграционог профила јединицама локалне самоуправе, али и изради локалног акционог плана. Такође, резултати миграционе слике на локалу могу унапредити стање у локалној заједници, представљајући потенцијале миграционих процеса и самих миграната, а тиме и развој друштва у целини.

Полазна основа за развој Водича је био Миграциони профил Републике Србије који обједињује податке о свим категоријама миграната у земљи, разврстане у складу са Уредбом 862/2007 Европског парламента и Савета од 11. јула 2007. године о Статистици заједнице о миграцији и међународној заштити и Уредбом (ЕУ) 2020/851 о измени Уредбе (ЕЗ) бр. 862/2007 о статистици Заједнице о миграцијама и међународној заштити, као и опис и анализу свеукупног стања миграција у Републици Србији. Миграциони профил Републике Србије се редовно ажурира на годишњем нивоу, а комплетан процес води Комесаријат за избеглице и миграције.

Рад на Водичу је подразумевао консултацију са Комесаријатом за избеглице и миграције, односно службеницима надлежним за послове управљања миграцијама како би се идентификовао најбољи приступ рада са јединицама локалне самоуправе, али и са повереницима и члановима локалних савета за миграције, који обављају саветодавне послове у вези са управљањем миграцијама на територији аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе, имајући у виду да се они директно сусрећу са изазовима и препрекама у локалној средини.

Циљ Водича је да се прикупе што квалитетнији подаци о миграцијама, с обзиром да су само такви подаци на локалном нивоу кључни за добро планирање. Овај Водич је креиран као одговарајући алат за прикупљање и припрему података, уважавајући специфичности локалних средина и њихове акту-

елне потребе, а имајући у виду заступљеност одређених категорија миграната, развојне шансе, потенцијале и проблеме на јединицама локалних самоуправа.

Водич је израдила проф. др Даница Шантић, експерт из области миграција и професорка Географског факултета Универзитета у Београду.

Уводне напомене

Миграциони профили представљају међународно компатибилан и национално релевантан оквир за праћење миграционих процеса у складу са постојећим регулаторним системима, оквирима политика и иницијативама за међународну сарадњу. Овај документ обједињује податке о свим категоријама миграната у земљи, разврстане у складу са Уредбама 862/2007 и 851/2020 Европског парламента и Савета о Статистици заједнице о миграцији и међународној заштити, као и опис и анализу свеукупног стања миграција у Републици Србији (Миграциони профил, 2010–2021).

Последњих деценија се све више истиче кључна улога јединица локалних самоуправа (ЈЛС) у формулисању одговора на изазове миграционих феномена и креирање потенцијалних решења. Разумевање локалног контекста кроз прикупљање података о миграцијама, процене потреба и њихово мапирање су од суштинског значаја за креирање стратегија, политика и акција заснованих на доказима и моделима за укључивање миграција у одрживи развој локалних заједница. Основни циљ израде миграционих профила на локалном нивоу може се сагледати кроз неколико сегмената:

- креирање свеобухватне слике миграционих процеса и трендова и њихове међусобне везе са политикама развоја;
- фокусирање на концизном приказу и анализи најзначајнијих типова миграција;
- допринос развоју миграционе политике која је заснована на доказима, анализи и управљању подацима, пре свега у ЈЛС које су карактеристичне по интензивнијим миграционим токовима;
- развојне смернице за спровођење препорука у пракси и побољшање система управљања миграцијама;
- повезивање, односно умрежавање ЈЛС са циљем креирања ефикаснијих одговора на изазове миграција.

Миграциони профил на локалном нивоу треба да садржи податке употпуњене анализом која се у великој мери фокусира на податке о пресељавању становништва, уз коришћење различитих визуелизација што их чини лако разумљивим за ширу јавност и доприноси промоцији ових података међу заинтересованим странама и доносиоцима одлука, као и испитивању оквира миграционе политике институција укључених у управљање миграцијама. Документ треба да омогући детаљан, али сажет приказ стања миграционих процеса и њихових међусобних односа са политикама развоја. Значајно је утврдити шта јединице локалних самоуправа могу учинити у оквиру својих надлежности, али исто тако и како их повезати кроз примере добре праксе у циљу размене искустава.



<https://publications.iom.int/books/migration-profiles-making-most-process>

УСКЛАЂЕНОСТ СА РАЗВОЈНИМ ДОКУМЕНТИМА

Прикупљање података о миграцијама на најнижим територијалним нивоима усклађено је са Агендом 2030, Циљевима одрживог развоја (Sustainable Development Goals – SDGs) и Глобалним концептом о безбедним, уређеним и регуларним миграцијама (The Global Compact for Safe, Orderly and Regular Migration – GCM). У циљу одрживог развоја 17.18 позивају се државе да „ојачају изградњу капацитета подршке земљама (у развоју) да значајно повећају доступност висококвалитетних, благовремених и поузданих података (према полу, старости, етничкој припадности, **миграционом статусу**, приходима и другим карактеристикама релевантним у националним контекстима)”. У циљу 10.7, у којем је третирана проблематика миграција, указује се да је неопходно „омогућити уредну, безбедну, редовну и одговорну миграцију и мобилност људи, укључујући спровођење планираних и добро спровођених миграционих политика”. Поред тога, постоји неколико циљева који укључују миграцију, као што је циљ 3ц (задржавање здравствених радника у земљама у развоју), циљ 4б (обезбеђивање стипендија за студирање у иностранству), циљеви 5.2, 8.7 и 16.2 (борба против трговине људима), циљ 8.8 (поштовање стандарда рада за раднике мигранте) и циљ 10ц (смањење трошкова преноса дознака). Трећа група циљева су они који, иако се не односе директно и искључиво на миграцију, имају утицај на овај процес, укључујући циљеве који се односе на здравље, образовање, смањење сиромаштва и друштва без конфликта.

Посвећеност Агенде 2030 да „нико не буде заборављен” (*no one left behind*) има значајне импликације на прикупљање података о овом феномену. Амбиција Агенде је да кроз разврставање података према миграционом статусу, креатори политика, цивилно друштво и шира јавност буду у могућности

да прате исходе циљева одрживог развоја и за мигранте и за аутохтоно становништво, чиме се омогућава процена релативног успеха националних развојних политика.

Државе које су прихватиле Глобални договор о миграцијама, обавезале су се да квалитетним управљањем миграцијама допринесу постизању позитивних развојних резултата и то пре свега кроз циљ 1 у којем се указује на значај прикупљања и коришћења тачних и разврстаних података, као основе за политике засноване на доказима; циљ 2 пледира на ублажавању узрока миграција; у циљу 6 се третирају економске/радне миграције и услови рада; циљ 15 указује на значај приступа основним сервисима; док циљ 19 наглашава неопходност стварања услова за мигранте да у потпуности допринесу одрживом развоју у свим земљама. Све наведено пружа мапу пута за остваривање циљева одрживог развоја са акцентом на миграционим феноменима.



Државе чланице Уједињених нација су 2016. године усвојиле Нову урбану агенду на *Habitat III Conference* у Киту (Еквадор). Ова организација је тада први пут интегрисала миграције у стратешко планирање и управљање градовима и урбаним системима. Усвајање документа означило је признавање улоге локалних самоуправа не само у управљању миграцијама на локалном нивоу, већ и у реализацији урбаних димензија Агенде 2030 за одрживи развој.

РАЗЛОЗИ ЗА КРЕИРАЊЕ ВОДИЧА

Водич служи као приручник намењен јединицама локалне самоуправе у сврху праћења и разумевања миграционих процеса, идентификовања проблема и проналажења решења везаних за миграционе токове, али исто тако и за мерења позитивних ефеката миграција на најнижим територијалним нивоима (ЈЛС). Корисницима пружа структурирани приступ у разумевању постојећих података о миграцијама, а у циљу креирања ефикасније политике према миграцијама. Овај водич представља настојање да се пруже практичне смернице и подршка ЈЛС у прикупљању и анализи података, односно смернице креаторима политике и практичарима у сагледавању миграција и њиховог утицаја на развој. Оне омогућавају креирање плана за прикупљање података и израду стратегије имплементације, који су прилагођени специфичном контексту и захтевима локалне самоуправе у зависности од доминантних типова миграција. Водич пружа преглед основних (постојећих) извора података о одређе-

ним типовима миграција и укључује инвентар доступности података. Он даје примере добре праксе за прикупљање података о миграцијама и њихову употребу у креирању политика према миграцијама на локалном нивоу.

КОМЕ ЈЕ ВОДИЧ НАМЕЊЕН

Водич је дизајниран за јединице локалних самоуправа у циљу мерења доприноса миграција. Ова врста података је посебно релевантна за креаторе политика и доносиоце одлука који су заинтересовани за сагледавање доприноса миграција и утицаја промена политике и/или програма на одрживи развој локалних заједница. Да би се постигао жељени циљ, неопходна је координација унутар и између јединица локалних самоуправа, као и значајна координација на различитим нивоима власти.



Извори података о миграцијама

Успешна израда миграционих профила на нивоу локалних самоуправа директно је везана за квалитет и доступност података у циљу поуздане и релевантне анализе овог феномена. У том смислу, значајно је утврдити временски период израде документа (5 година)¹. Идентификовање извора података је следећи значајан корак у креирању миграционог профила. Анализа постојећих секундарних извора података, статистичких извора, извештаја, као и постојећих миграционих профила, како на националном нивоу, тако и селектовање одређених међународних докумената, може бити од велике помоћи да би се обликовали потенцијални извори података. Потребно је водити рачуна да је могуће користити само релевантне и признате изворе података, и то оне који су јавно доступни (веб-сајтови и публикације) или оне за које је неопходно упутити посебне захтеве за обраду, како на националном (базе података Комесаријата за избеглице и миграције, базе података Министарства унутрашњих послова, Министарства за рад, борачка и социјална питања, Републичког завода за статистику), тако и на локалном нивоу. У оквиру ЈЛС требало би се обратити Одељењу за друштвене делатности, привреду и локални економски развој, Регионалној привредној комори, Локалној пореској управи, Националној служби за запошљавање, Групи за привреду и пољопривреду, полицијској испостави ЈЛС, Центрима/одељењима за социјални рад; као и потражити сва релевантна и актуелна документа на локалном нивоу, усвојена према Закону о планском систему (Програм развоја општине, Просторни план општине, Стратегија одрживог развоја, Локални акциони план запошљавања, Стратегија социјалне заштите, и сл.). Такође, могуће је користити академске извештаје и радове, проистекле најчешће из квалитативних истраживања применом специјално дизајнираних анкета и интервјуа, као и документа међународних организација са експертизом из области миграција.

Стање и комплексност миграционих феномена на територији Републике Србије усмерава институције које се баве управљањем миграцијама, како у организационом тако и у финансијском погледу, да потраже ефикасне мере и активности, као и да координисано приступају и континуирано сарађују са свим релевантним органима на државном и локалном нивоу. Евиденције државних институција, у првом реду Комесаријата за избеглице и миграције, Министарства унутрашњих послова, Министарства за рад, борачка и социјална питања, Републичког завода за статистику и осталих релевантних актера у управљању миграцијама у Републици Србији, указују на неопходност међусекторског приступа, правовремене размене информација о различитим типовима миграција, као и на обавезу транспарентности и доступности података о миграционим кретањима.

¹ Могуће је ажурирати МП и у краћем временском периоду, у складу са потребама и доступним статистичким подацима.

Посебно се истиче значај **Савета за миграције**, који чине представници релевантних институција у ЈЛС. Улога локалних Савета за миграције, као и координација свих актера унутар овог тела, кључни су у управљању миграцијама у ЈЛС. Према *Закону о ујрављању миграцијама* (Сл. гласник: 107/2012–4), Савет за миграције обавља послове који се односе на: праћење и извештавање Комесаријата о миграцијама на територији аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе; предлагање програма, мера и планова активности које треба предузети ради ефикасног управљања миграцијама на њиховим територијама; друге послове у области управљања миграцијама, у складу са законом. Савет за миграције, чији се састав уређује актом о његовом образовању, по правилу чине представници извршног органа јединице локалне самоуправе (председник општине/градоначелник или члан општинског/градског већа), центра за социјални рад, полицијске управе, службе за запошљавање, повереник и представник општинске, односно градске управе (члан 12). Поред сталних чланова Савета, представници могу бити по потреби и чланови установа надлежних за послове здравља и образовања, представник удружења за питања од значаја за област миграција и друга лица која обављају послове од значаја за управљање миграцијама на територији за коју су надлежна. Све напред наведено омогућава правовремено и ефикасно прикупљање података и анализу миграционих трендова, што је предуслов за креирање квалитетног документа који би усмерио извршење планираних активности за спровођење националних политика у области демографије и мера популационе политике у Србији.



ТРАДИЦИОНАЛНИ ИЗВОРИ ПОДАТАКА

Значајни извори података о миграцијама у Србији су *традиционални извори података*. **Попис становништва, домаћинства и станова**, који спроводи Републички завод за статистику, представља основу за утврђивање величине и састава укупног становништва. Већина земаља у пописима укључује питања о миграцијама, као што су: место рођења, држављанство и место сталног боравка. Међутим, попис становништва нема потпуни обухват популације миграната, а подаци су недовољно рашчлањени и споро се дистрибуирају. И поред свега претходно наведеног, пописи становништва, са одређеним методолошким ограничењима и непотпуним обухватом и даље представљају веома значајан извор информација о динамици и правцима кретања мигрантске популације у вишедеценијском периоду, као и њиховим структурним одликама. У Републици Србији ограничења се односе, пре свега, на праћење међународних миграција, односно на пописивање лица на раду/боравку у иностранству и повратка у земљу порекла. И поред тога, емпиријска грађа прикупљена пописима у раздобљу 1971–2011 године представља драгоцен извор информација с обзиром на чињеницу да не постоје свеобухватни и поуздани извори података о дијаспори Републике Србије, те да пописи становништва још увек пружају податке о једном њеном сегменту, тј. о радним мигрантима и члановима њихових породица у иностранству. Поред тога, у попису становништва 2011. године сакупљани су подаци и о студентима на школовању у иностранству (под условом да се не враћају свакодневно, односно недељно у Србију), као и о лицима која из осталих разлога бораве у иностранству (стручно усавршавање, боравак у гостима, на лечењу, похађање средње школе и слично).

У попису 2011. године подаци о броју и територијалном распореду становништва, према најважнијим миграционим обележјима, представљени су у 4 табеле:

- подаци о укупном, аутохтоном и досељеном становништву према подручју са којег се лице доселило у садашње место уобичајеног становања, на нивоу области и на вишим нивоима агрегације;
- подаци о укупном, аутохтоном и досељеном становништву према подручју са којег се лице доселило у садашње место уобичајеног становања, до нивоа општина/градова;
- подаци о досељеном становништву, према подручју са којег се лице доселило и времену досељења, по полу, до нивоа општина/градова;
- подаци о становништву према држави рођења и држављанству, до нивоа области.



<https://publikacije.stat.gov.rs/G2013/Pdf/G20134010.pdf>



<https://publikacije.stat.gov.rs/G2015/Pdf/G20154006.pdf>



<https://pod2.stat.gov.rs/ObjavljenePublikacije/Popis2011/Inostranstvo.pdf>



<https://pod2.stat.gov.rs/ObjavljenePublikacije/Popis2011/Izbegla%20lica.pdf>

Попис становништва 2022. године је у време писања овог водича у току, те овом приликом указујемо само на питања која се односе на идентификовање миграционих карактеристика и трендова у Републици Србији.

- подаци о месту рођења, према међународним препорукама, представљају основно миграционо обележје (core topic) и могу се прикупљати на два начина: преко места у којем се рођење догодило или преко места у којем је мајка стално становала у време када је лице рођено;
- питање да ли лице непрекидно од рођења живи у месту сталног становања (на адреси на којој се пописује) служи за идентификовање контингената аутохтоног становништва (лица која од рођења станују у истом месту, тј. никада се нису селила) и досељеног становништва;

- држављанство представља посебан правни однос између државе и појединца остварен рођењем, пореклом, пријемом или на основу ратификованог међународног уговора. У међународним препорукама за попис становништва, домаћинства и станова држављанство се сматра основним обележјем (core topic). Лице може имати: држављанство Републике Србије, држављанство Републике Србије и друге државе, држављанство друге државе, или лице може бити без држављанства.

Питања о имиграцији (унутрашњој и међународној) биће расветљена следећим сетом питања:

- Да ли се лице доселило у место Пописа из другог места у Републици Србији или из друге државе?
- Када се лице доселило?
- Главни разлог досељења (посао, школовање, породични разлози, принудно пресељавање).

Питања о интерно расељеним лицима била су усмерена на следеће карактеристике:

- Да ли је лице интерно расељено из АП Косово и Метохија после 24. марта 1999. године?
- Одакле је лице расељено?
- Када је лице расељено?

Подаци о повратним миграцијама су овим пописом становништва свеобухватнији и детаљнији, а могу се добити на основу питања:

- Да ли је лице икада живело/боравило ван Републике Србије непрекидно годину дана или дуже?
- Држава у којој је лице живело/боравило.
- Период боравка ван Републике Србије.
- Главни разлог повратка/досељења у Републику Србију (посао, школовање, породични разлози, повољнији услови за живот, принудно пресељавање, повратак након стицања пензије, друго).



<https://popis2022.stat.gov.rs/>

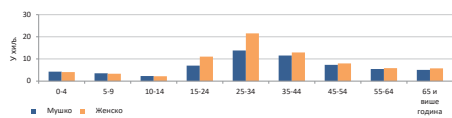
Редовна статистичка евиденција о пресељавању пружа увид у појединачне догађаје пресељавања унутар граница Републике Србије, односно сталне миграције које се одвијају из садашњег места сталног становања у друго место, са намером да се лице стално настани. Подаци о пресељавању становништва (досељени и одсељени) у Републици Србији представљају резултат редовног статистичког праћења ове појаве на нивоу републике, успостављеног 1988. године, а за прву референтну годину узима се 1991. година од када се подаци публикују у току сваке календарске године (28. јун – Статистичко саопштење СН60: Унутрашње миграције и 29. децембар – Демографски годишњак). Ово годишње истраживање обухвата демографске и друге карактеристике лица (пол, старост, образовни статус, економску активност и др.) која су променила пребивалиште, односно трајно се преселила из свог досадашњег места сталног становања у друго место унутар граница Републике Србије. Подаци о мигрантима се приказују на нивоу општина, области и државе. На основу ових података обезбеђује се квантитативно и квалитативно праћење и проучавање унутрашњих миграција. Републички завод за статистику од 1998. године не располаже подацима за АП Косово и Метохија, тако да они нису садржани у обухвату података за Републику Србију (укупно).



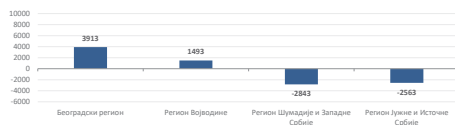
Унутрашње миграције, 2021.

Током 2021. године 135 194 лица променило је пребивалиште, односно трајно се преселило из једног у друго место (насеље) Републике Србије. Просечна старост лица која су променила пребивалиште је 34,7 година (за мушкарце 35 година, а за жене 34,5 година).
 Посматрано по регионима Републике Србије, Београдски регион и Регион Војводине су у 2021. години имали позитиван миграциони салдо.
 У Републици Србији у 2021. години највише особа се селило из једне у другу општину/град унутар исте области (36,3%), а најмање из једног у друго насеље у оквиру исте општине/града (28,1%).
 Од укупно 25 области у Републици Србији, највећи број миграционих кретања остварен је на територији Београдске области, и то 81 208 (59,9%) досељених лица и 47 293 (25,0%) одсељених лица. Београдска, Јужнобачка, Севернобачка, Сремска, Нишавска и Јужнобанатска област су оствариле позитиван миграциони салдо, док је у 19 области миграциони салдо негативан.
 Посматрано на нивоу општина/града, так у 49 општина/града је у 2021. години позитиван миграциони салдо, док је у једној миграциони салдо једнак нули, а у осталих 119 општина/града миграциони салдо је негативан.
 Са становишта економске активности, 61,4% миграната су издржавана лица, 30,9% су активна лица, док је удео лица са личним приходом 7,7%.

Графикон 1. Лица која су променила пребивалиште у Републици Србији, по старости и полу, 2021.



Графикон 2. Миграциони салдо по регионима Републике Србије, 2021.



<https://www.stat.gov.rs/oblasti/stanovnistvo/migracije-stanovnistva/>

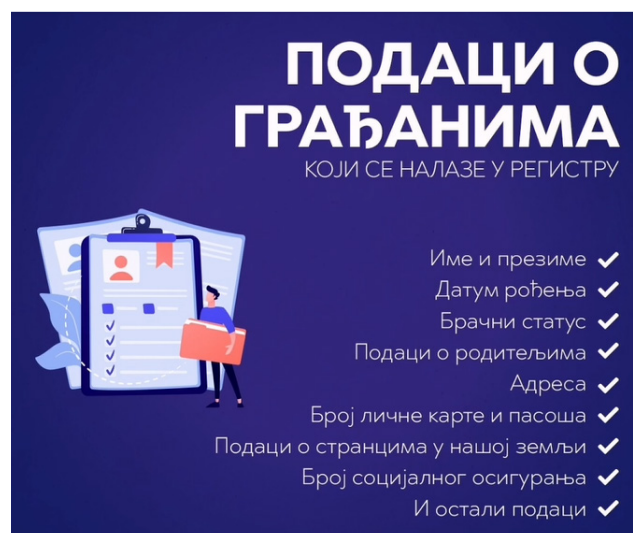
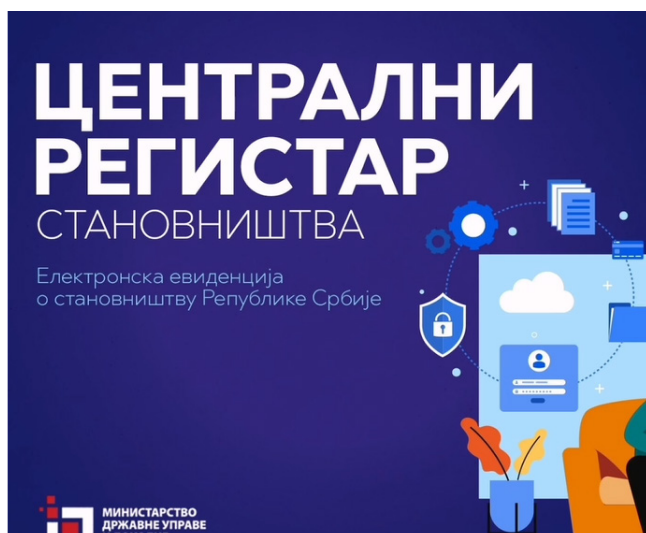


<https://publikacije.stat.gov.rs/G2021/Pdf/G202114018.pdf>

Препоруке Уједињених нација наглашавају демографски значај **регистра становништва** тако што га дефинишу као механизам за континуирано евидентирање одабраних информација које се односе на сваког члана сталног становништва земље или региона, што омогућава утврђивање ажурираних информација о величини и карактеристикама становништва у одабраним временским периодима. Успостављање Централног регистра становништва (ЦРС) у Републици Србији, у складу са Законом о Централном регистру становништва, има за циљ успостављање јединствене, централизоване и

поуздане базе података о становништву у електронском облику. Централни регистар становништва садржи тачне и ажуриране податке, који су последњи преузети из изворних службених евиденција. Стога се може закључити да регистар становништва представља детаљан скуп података о свим становницима (аутохтоним и досељеним) на једној територији. Поред тога, Адресни регистар садржи податке о називима улица и кућним бројевима и један је од кључних државних регистара поред Централног регистра становништва, Регистра привредних друштава и Регистра непокретности.

Главна сврха регистра становништва је да се добије прецизна идентификација сваког појединца, као и да пружи збирне податке о целокупној популацији, што омогућава спровођење и праћење широког спектра јавних политика управљања и планирања. Регистар становништва је, такође, користан у статистичке сврхе: може се користити за процену величине популације и њене социо-демографске структуре у одређеном тренутку, као и промене становништва и његових различитих компоненти. Штавише, ако је систем у потпуности оперативан за континуирано евидентирање промена адресе, регистар је основни извор података о миграцијама.



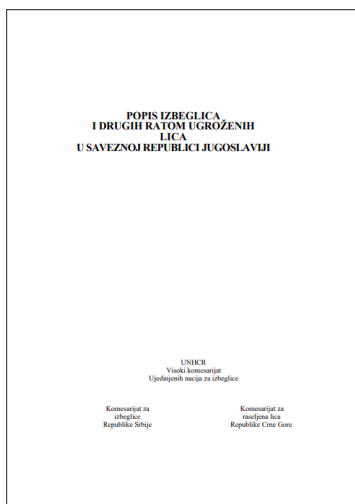
<https://euprava.gov.rs/centralniregistar/pocetna>

Анкета о радној снази (АРС) је истраживање којим се, на случајно изабраном узорку домаћинства, прикупљају подаци о основним карактеристикама радне снаге, како би се на основу тих информација оценио обим укупне радне снаге у Републици Србији. Од јануара 2021. године, Анкета о радној снази се спроводи на основу и у складу са новом Уредбом Европског парламента и Савета. Уведена су нова питања, а нека постојећа су преформулисана како би се адекватније испитала кретања на тржишту рада и прецизније утврдио статус појединаца и његове карактеристике. Један од нових сегмената у АРС је идентификовање имиграната друге генерације и анализа њиховог положаја на тржишту рада. Такође, међу најважнијим питањима која су уведена налази се и оно о држави рођења оца и мајке, за лица старости до 74 године, која могу расветлити одређене миграционе феномене. Ипак, увођење новог миграционог модула са сетом питања у Анкету о радној снази, допринело би добијању поузданијих података о миграционим токовима и структурама миграната.



<https://publikacije.stat.gov.rs/G2022/Pdf/G20225682.pdf>

Комесаријат за избеглице и миграције прикупља, обједињује и анализира податаке и показатеље који се односе на управљање миграцијама; на извештавање о имиграцији и емиграцији; на израду и редовно ажурирање миграционог профила Републике Србије; успостављање јединственог система за прикупљање, организовање и размену података; старање о доступности информација од значаја за миграциона питања, као и друге послове одређене законом. Комесаријат континуирано ради на решавању проблема лица која су морала да напусте своје домове током сукоба на простору бивше Југославије. Доношењем Закона о избеглицама и усвајањем Националне стратегије за решавање питања избеглица и интерно расељених лица потврђена је решеност релевантних државних органа да се лицима која желе да остану у Републици Србији помогне у интеграцији. Комесаријат је заједно са UNHCR-ом извршио и први попис избеглица и других ратом угрожених лица у СР Југославији 1996. године. Подаци о овим лицима се континуирано ажурирају, као и о њиховој интеграцији, која се реализује, пре свега, кроз стамбено збрињавање, односно Регионални програм стамбеног збрињавања (РСП), који има за циљ затварање поглавља дуготрајног расељавања најугроженијих избеглица и расељених лица са територија бивше Југославије, након сукоба који су трајали од 1991. до 1995. године, укључујући интерно расељена лица у Црној Гори од 1999.



Regional
Housing
Programme



<https://kirs.gov.rs>

Министарство унутрашњих послова (Управа за управне послове) и Комесаријат за избеглице и миграције (Канцеларије за реадмисију на Аеродрому „Никола Тесла“) прикупљају статистику о броју повратника држављана Републике Србије према споразуму о реадмисији и обједињен податак се публикује у Миграционом профилу, као и различитим извештајима који се односе, пре свега, на побољшање положаја ове категорије лица.



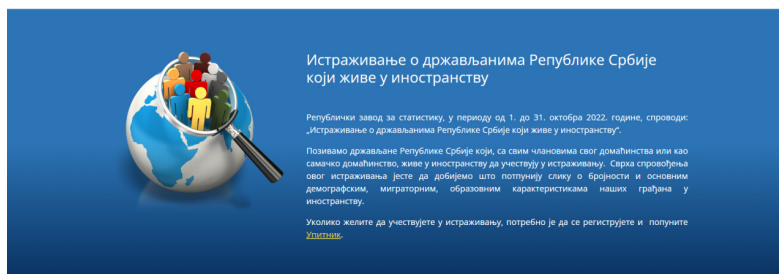
У складу са Законом о азилу и привременој заштити (Службени гласник РС, број 24/2018), Комесаријат за избеглице и миграције обезбеђује материјалне услове за прихват тражилаца азила и привремени смештај лицима којима је одобрено право на азил у складу са прописима којима је уређена област управљања миграцијама. У поступцима одобравања и престанка права на азил поступак води и све одлуке доноси Канцеларија за азил, организациона јединица Министарства унутрашњих послова надлежна за послове азила.

Министарство унутрашњих послова, поред већ наведених активности везаних за пријавно-одјавну службу, повратнике према споразуму о реадмисији, поступак азила и држављанство, надлежно је и за праћење података о странцима, односно лицима која немају држављанство, а бораве на територији Републике Србије (Закон о странцима, Службени гласник РС, бр. 24/2018 и 31/2019). МУП одобрава боравак по основу рада, школовања, спајања породица. Према Закону о запошљавању странаца (Службени гласник РС, бр. 128/2014, 113/2017, 50/2018 и 31/2019) лица која долазе у Републику Србију у сврху рада, обавезна су да прибаве дозволу за рад, а број издатих радних дозвола региструје Национална служба за запошљавање. Из свега претходно наведеног следи да се највећи број показатеља о међународним миграцијама може добити на основу евиденције МУП-а, али се односе само на имиграцију, односно на странце.

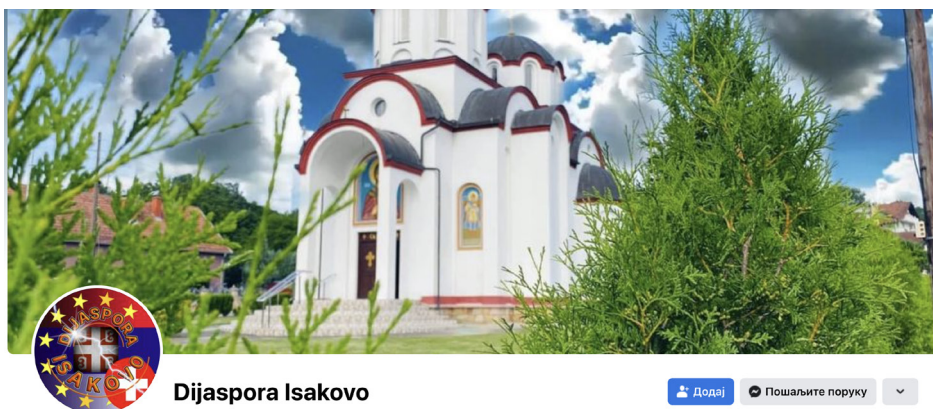
Министарство за рад, борачка и социјална питања поред радних/економских миграција, запошљавања странаца, посебан акценат ставља на бригу и заштиту рањивих категорија у мигрантској популацији, пре свих деце/малолетника без пратње, као и избеглица и интерно расељених лица који су корисници система социјалне заштите.

ИНОВАТИВНИ ИЗВОРИ ПОДАТАКА

Специјално креиране анкете о миграцијама могу пружити истраживачима могућност избора детаљнијих питања, која могу боље идентификовати популацију миграната (на пример, унутрашњи или међународни), допринети проучавању различитих типова миграција (радне/економске, породичне, циркуларне, повратне и др.) и поспешити разумевање миграционих процеса (на пример, узрока и последица миграција). Републички завод за статистику је креирао специјалну анкету у циљу истраживања о држављанима Србије који живе у иностранству. Сврха спровођења овог истраживања јесте добијање што потпуније слике о бројности и основним демографским, миграционим и образовним карактеристикама грађана у иностранству. Истраживање се реализовало од 1. до 31. октобра 2022. године.



Употреба интернет технологија у свакодневном животу значајно је повећана последњих година, па је, у складу са тим, све већи број истраживача који своје интересовање усмеравају ка томе како друштвени медији као што су Facebook, Twitter и/или LinkedIn мењају друштвену реалност и потенцијално олакшавају развој иновативних истраживачких метода. Интернет може бити коришћен и за истраживање у домену миграција становништва кроз анализу друштвених мрежа или посматрање понашања репрезентативног узорка (групе које окупљају припаднике дијаспоре и слично).



[Facebook страница припадника дијаспоре из Исакова \(општина Ђуприја\)](#)

НАЧИН ПРИКУПЉАЊА ПОДАТАКА

С обзиром на све израженију потребу за креирањем мера политике према миграцијама на локалном нивоу, ЈЛС су препознате као субјект њиховог спровођења. Извори података о миграцијама који се односе на јединице локалних самоуправа имају своје предности и недостатке и могу се користити у различите сврхе. Овај водич обједињује званичне изворе података о миграцијама на нивоу локалних самоуправа, представљајући кључне податке у табелама, графиконима и пружајући линкове (интернет адресе) ка јавно доступним изворима података. Поред тога, за креирање миграционог профила на локалном нивоу, од великог су значаја и базе података које свака ЈЛС има и које ажурира за потребе доношења различитих одлука, али и спровођења мера и активности на својој територији. У том смислу, значајна је евиденција Одељења друштвених делатности (образовање, јавно здравље, култура, спорт, омладина, социјална заштита и др.); евиденција Одељења за привреду и/или локални економски развој (стратегија економског развоја од локалног значаја, развојни пројекти и планови развоја, промовисање развојних потенцијала и реализовање активности на привлачењу нових инвестиција и услова за улагање и др.); Одељења за пољопривреду (подстицаји, развојне политике), Локалне пореске управе, Националне службе за запошљавање, Групе за привреду и пољопривреду, полицијске испоставе ЈЛС, Центри/одељења за социјални рад, итд.

Такође, локалне заједнице, посебно оне територијално и популационо мање и у руралним просторима, требало би да искористе предности прикупљања и анализе података на терену, како би боље сагледале стање, на основу којег би могле да израде, примене и оцене развојне политике засноване на доказима које могу довести до значајне економске и социјалне добробити. Дистрибуирање специјално дизајнираних анкета би могло бити поверено начелницима месних канцеларија, како би узорак становништва био већи, а тиме и добијени подаци релевантнији. Приликом креирања миграционог профила, значајно је имати увид и у постојећа развојна документа, која могу да пруже одређене информације о испитиваној појави и тиме, до одређене мере, расветле стање миграционих феномена на територији ЈЛС (програме развоја, просторне планове различитих намена, стратегије, итд.).

Кључну улогу у прикупљању и анализи података требало би да имају Савети за миграције, тела која на локалном нивоу спроводе миграциону политику. У 128 јединица локалних самоуправа формиран су локални савети за миграције, у чијем се саставу налазе представници различитих локалних институција од значаја за остваривање права миграната, а у циљу координације активности: општинске управе, полицијске управе, службе за запошљавање, школске управе, поверник за избеглице, здравствени центар, центар за социјални рад, Црвени крст и организације цивилног друштва. Управљање миграцијама треба да садржи најцелисходнији одговор како да миграције постану покретач развоја неразвијених региона и региона у развоју. Циљ је да се миграције перципирају и реализују не као претња, већ као шанса за развој од локалног до националног нивоа Србије.

Изазови приликом креирања водича

Континуирано се предузимају напори да се побољша доступност, квалитет и упоредивост, као и прикупљање и дистрибуција података о миграцијама на нивоу локалних самоуправа. Потреба за тачним, релевантним и благовременим подацима о миграцијама и њиховим утицајем на економски, друштвени и одрживи развој условљена је потребом за креирањем политике према миграцијама заснованој на доказима и доношењу одлука у складу са релевантним аспектима одрживог развоја. Политике према миграцијама није могуће креирати уколико су подаци о овом феномену оскудни или ако не постоје. Недостатак, несистематично прикупљање података или недовољан обухват одавно је препознат као основни разлог изостанка укључивања проблематике миграција у планове и стратегије развоја ЈЛС. И поред великог броја прикупљених података, њихова ограничена доступност не дозвољава анализу свих потребних индикатора, те је неопходно повезивање релевантних националих база података, за шта су први предуслов хармонизација дефиниција и ажурност база, као основни циљ у остваривању ефикаснијег управљања миграцијама.

Статистички подаци о миграцијама становништва су углавном мање садржајни, са знатно мањим обухватом, поузданошћу и доступношћу корисницима, него што је то случај са подацима који се односе на наталитет, фертилитет, морталитет. Такође, подаци о емиграционим токовима држављана Србије се не објављују, с обзиром на то да грађани који одлазе на рад/боравак у иностранство углавном не одјављују своје место пребивалишта. Број повратника са рада/боравка у иностранству је, и поред њихове евиденције у попису становништва, теже оценити, те је претпоставке могуће изнети на основу броја пензионера повратника (као најбројније категорије) и то посредно, на основу података о укупном приливу девизних пензија из иностранства, што дозвољава тек веома грубу процену услед непознате структуре пензионера.

Може се закључити да је неопходно побољшање квалитета података о миграцијама кроз свеобухватнији мултисекторски приступ, као и *bottom up* (одоздо ка горе, односно од локалног ка националном нивоу) развојни приступ, који настоји да подстакне учешће у сагледавању актуелних проблема и предлагању будућих праваца развојне политике свих локалних актера, укључујући и ЈЛС у целини, Савете за миграције, те економске и социјалне групе, као и кроз јавно–приватно партнерство.

Кораци ка креирању миграционог профила на локалном нивоу

ДЕО 1: УВОД/ЛИЧНА КАРТА ОПШТИНЕ

1. Географски положај
2. Површина (km²)
3. Број насеља
4. Густина насељености (ст/km²)
5. Основни демографски показатељи/карактеристике
(број становника – укупно, према полу и великим старосним групама 0–14, 15–64, 65+), стопа наталитета, морталитета, природног прираштаја (у ‰), просечна старост)
6. Број домаћинстава
7. Стање развијености (индикатори развоја – развијеност ЈЛС, БДП, итд.)

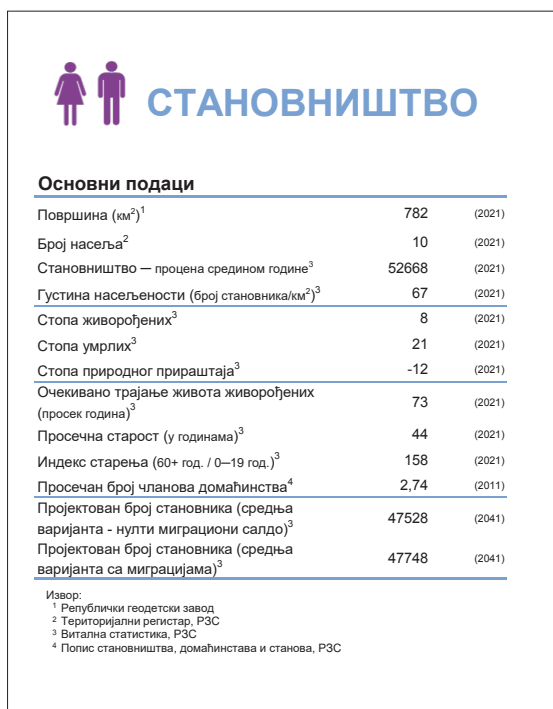
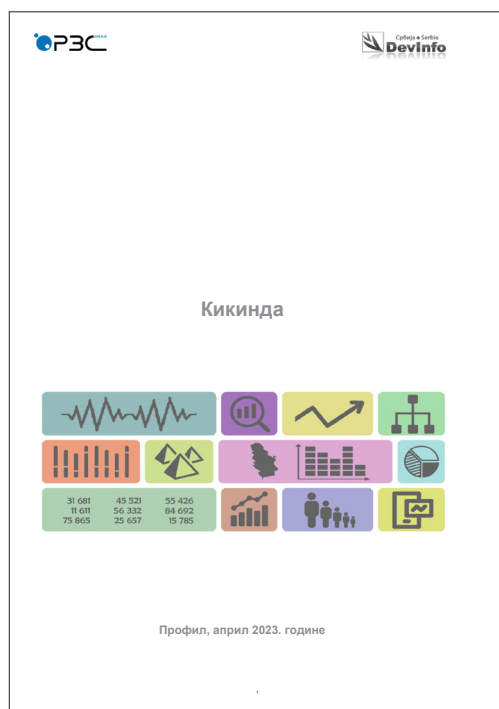
Извори података:

Републички секретаријат за јавне политике (РСЈП), Аналитички сервис јединица локалних самоуправа



Општина	Област	Степен развијености	Назив индикатора	Јединица мере	Вредност индикатора			
					2017	2018	2019	2020
			01. Површина	км2	667	667	667	667
			02. Територија под шумом	Хектар, ха	27787.0	27787.0	27787.0	25780.4
			03. Територија под шумом, као % укупне површине	%	41.7	41.7	41.7	38.7
			04. Број насеља	Број	41	41	41	41
			05. Густина насељености	Број	112	110	109	108
			06. Број домаћинства	Број	26977	26977	26977	26977
			07. Број становника	Број	74371	73667	72940	72096
			08. Број становника, мушко	Број	36063	35731	35406	34967
			09. Број становника, женско	Број	38308	37936	37534	37129
			10. Стопа маскулинитета	Однос	0.94	0.94	0.94	0.94
			11. Стопа феминитета	Однос	1.06	1.06	1.06	1.06
			12. Становништво - Предшколски узраст (0-6)	Број	4583	4572	4521	4480
			13. Становништво - Предшколски узраст (0-6), као % укупног становништва	%	6.2	6.2	6.2	6.2
			14. Становништво - Основношколски узраст (7-14)	Број	5615	5529	5451	5357
			15. Становништво - Основношколски узраст (7-14), као % укупног становништва	%	7.5	7.5	7.5	7.4
			16. Становништво - Средњошколски узраст (15-18)	Број	2765	2758	2805	2835
			17. Становништво - Средњошколски узраст (15-18), као % укупног становништва	%	3.7	3.7	3.8	3.9
			18. Становништво - Пунолетно становништво (18 и више)	Број	62112	61478	60851	60122
			19. Становништво - Пунолетно становништво (18 и више), као % укупног становништва	%	85.6	84.8	83.5	83.1

<https://rsjp.gov.rs/cir/analiticki-servis/> и <https://jls3.rsjp.gov.rs:82/MultiPageReport/240>



http://devinfo.stat.gov.rs/SerbiaProfileLauncher/files/profiles/sr/1/DI_Profil_Kikinda_EURSRB001002004001.pdf



Живорођени и умрли, јануар-април 2023.

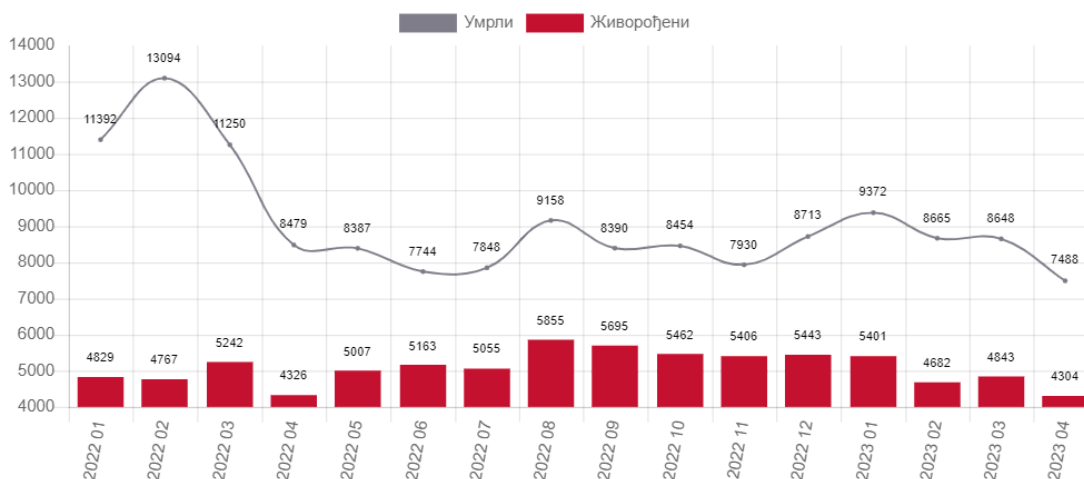
У Републици Србији, у периоду јануар–април 2023. године, бележи се раст живорођених од 66 односно за 0,3%, као и пад умрлих од 10 042 или за 22,7%, у поређењу са истим периодом претходне године.

У овом саопштењу приказани су претходни резултати о живорођеним и умрлим након уписа чињенице рођења и смрти у матичне књиге рођених и умрлих. Подаци су приказани према месецу регистрације, тј. месецу уписа у матичне књиге рођених и умрлих у 2022. и 2023. години.

У Републици Србији, у периоду јануар–април 2023. године, број живорођених је износио 19 230. У односу на исти период претходне године, када је број живорођених износио 19 164, бележи се раст од 66 односно за 0,3%.

Број умрлих у Републици Србији у периоду јануар–април 2023. године износио је 34 173 и, у поређењу са истим периодом претходне године, када је број умрлих био 44 215, бележи се пад од 10 042 или за 22,7%.

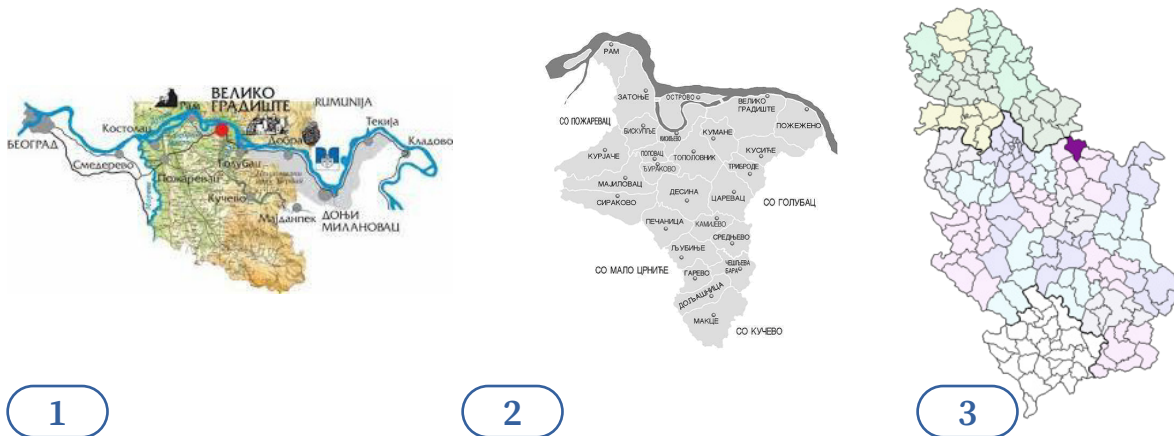
Живорођени и умрли према месецу регистрације, 2022. и 2023.



<https://www.stat.gov.rs/oblasti/stanovnistvo/rodjeni-i-umrli/>

Пример бр. 1:

Општина Велико Градиште/Лична карта општине Велико Градиште



Приказ општине Велико Градиште

Површина (km ²)	344
Број насеља	26
Број становника (2021)	15144
Густина насељености (ст/km ²)	44
Просечан број чланова домаћинства (2011)	3,21

Основне демографске карактеристике

Број становника, мушко, 2021.	7475
Број становника, женско, 2021.	7976
Становништво од 0–14	1861
Радни контингент (15–64)	9379
Старо становништво (65+)	3094
Стопа наталитета (y ‰)	7
Стопа морталитета (y ‰)	27
Стопа природног прираштаја (y ‰)	-20
Просечна старост (y годинама)	46

Степен развијености општине

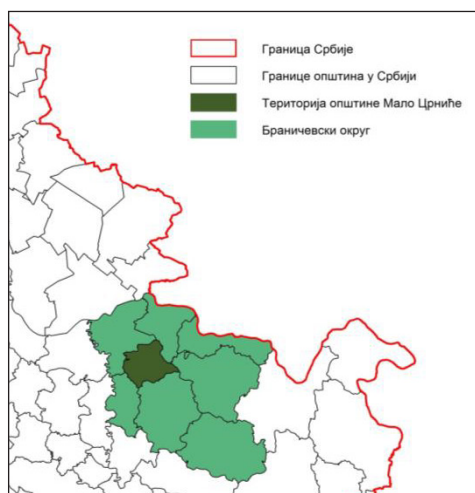
III група општина – неразвијене

Пример бр. 2:

Општина Мало Црниће/Лична карта општине Мало Црниће

Општина Мало Црниће се налази у североисточном делу централне Србије. Географски положај општине одређен је координатама 44°33' северне географске ширине и 21°17' источне географске дужине. Припада Браничевској области и граничи се са пет општина – Пожаревац, Велико Градиште, Кучево, Петровац на Млави и Жабари. Општина Мало Црниће се простире на површини од 269 km². Општина Мало Црниће, према броју становника и површини на којој се простире, спада у ред мањих општина Браничевске области са просечном густином насељености од 36 ст/km² (2019). Општина Мало Црниће обухвата 19 насеља, која према административно-правном критеријуму припадају групи „осталих насеља”. Насеља су: Аљудово, Батуша, Божевац, Велико Село, Велико Црниће, Врбница, Забрега, Калиште, Кобиље, Крављи До, Кула, Мало Градиште, Мало Црниће, Салаковац, Смољинац, Топоница, Црљенац, Шапине и Шљивовац.

Према попису становништва 2011. године у општини је живело 11.458 становника. Највеће насеље по броју становника је Смољинац са 1.462 становника, а најмање је Шљивовац са 114 становника. Општински центар је насеље Мало Црниће са 724 становника. Анализа природног кретања на територији општине Мало Црниће указује да је стопа природног прираштаја већ шесту деценију са негативним предзнаком и према подацима за 2019. годину износи -172 (-17,7‰), при чему је број живорођених 52 (5,4‰), а број умрлих 224 (23,1‰). У поређењу са истим вредностима за Србију (стопа природног прираштаја -5,3‰, стопа наталитета 9,3‰ и стопа морталитета 14,6‰), јасно је да су ниске репродуктивне норме у општини Мало Црниће достигле критичне вредности и изазвале отворену депопулацију и убрзано демографско старење (просечна старост 46,7 година). Просечна величина домаћинства на нивоу општине износи 3.21 (2011. године) и има тенденцију даљег опадања. Велики је удео старачких домаћинства. Породице у просеку имају једно (52%) или двоје (42%) деце, док су рађања вишег реда реткост. Општина припада четвртој групи изразито недовољно развијених јединица локалне самоуправе, чији је степен развијености испод 60% републичког просека.



ДЕО 2: МИГРАЦИОНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ

УНУТРАШЊЕ ПРЕСЕЉАВАЊЕ

Циљ овог одељка је да представи слику унутрашњих миграција током одређеног временског периода. Унутрашња пресељавања су од суштинске важности за преразмештај становништва и промене у густини насељености ЈЛС (концентрацији и деконцентрацији становништва) као нижих територијално-функционалних подручја Србије. Трендови унутрашње покретљивости могу указати на процес депопулације одређених области или на пренасељеност, тј. на деаграризацију и дерурализацију, са једне, и урбанизацију, са друге стране. Подаци, рашчлањени према социо-демографским карактеристикама, указују на састав и карактеристике становништва које учествује у миграционим токовима.

Праћење унутрашњих пресељавања, односно броја и територијалне дистрибуције миграната према различитим демографским карактеристикама, тзв. демографски мониторинг, неопходно је као први и најважнији корак у креирању препорука, мера и активности за управљање миграцијама.

Унутрашње миграције представљају најзначајнији вид географске или просторне покретљивости становништва у оквиру територије Републике Србије. Подаци се прикупљају за сва лица која трајно мењају пребивалиште унутар граница државе, што се утврђује периодично – подацима из пописа становништва или стално – на основу подношења пријаве/одјаве пребивалишта Министарству унутрашњих послова, у чијој је надлежности вођење евиденције пребивалишта.

Разлика између броја досељених и броја одсељених лица у одређеном временском периоду се изражава миграционим салдом (нето миграција). С обзиром на то да не постоји праћење података о спољним миграцијама, миграциони салдо је могуће израчунати само за унутрашња пресељавања.

Индикатори: број досељених, број одсељених, апсолутни миграциони салдо, стопа досељавања, стопа одсељавања, стопа миграционог салда, показатељи по полу, старости, нивоу образовања, активности.

Извори података: Републички завод за статистику, Попис становништва 2011, https://data.stat.gov.rs/Metadata/18_Stanovnistvo/Html/1806_ESMS_G0_2018_1.html

2. Становништво према миграционим обележјима, по општинама/градовима (наставак)

Регион Област Град – општина	Укупно Total	Од рођења станује у истом насељу Lives in the same settlement since birth	Досељено Migrant			
			укупно total	из Републике Србије, within Republic of Serbia,		
				свега all	из другог насеља исте општине from another settlement in the municipality	из друге општине исте области from another municipality within the same area
Севернобанатска област	147770	95088	52682	41803	15959	10080
Ада	16991	10880	6111	5471	1785	1390
Канџа	25343	16270	9073	8340	4002	1754
Кикинда	59453	38904	20549	13672	5848	1387
Нови Кнежевац	11269	6466	4803	3771	1255	1312
Сента	23316	15831	7485	6690	1701	2736
Чока	11398	6737	4661	3859	1368	1501
Севернобачка област	186906	109780	77126	56446	23046	5521
Бачка Топола	33321	18916	14405	10771	4860	1947
Мали Иђош	12031	7875	4156	2641	586	627
Суботица	141554	82989	58565	43034	17600	2947
Средњобанатска област	187667	109836	77831	55818	17150	15596
Житиште	16841	10056	6785	3989	1297	1437
Зрењанин	123362	68767	54595	40191	13009	11451
Нова Црња	10272	6692	3580	2412	643	694
Нови Бечеј	23925	16616	7309	5706	1210	1135
Сечањ	13267	7705	5562	3520	991	879
Сремска област	312278	153326	158952	81386	26147	16067
Инђија	47433	21609	25824	11719	2830	2468
Ириг	10866	5555	5311	3103	576	978
Петинци	19720	10778	8942	6666	1806	1238
Рума	54339	26785	27554	12905	3506	3830
Сремска Митровица	79940	42430	37510	21039	9560	3934
Стара Пазова	65792	30121	35671	18856	3783	2493
Шид	34188	16048	18140	7098	4086	1126
СРБИЈА – ЈУГ	3595613	2110195	1485418	1317994	503736	291670
Регион Шумадије и Западне Србије	2031697	1191520	840177	731276	297605	157940
Златиборска област	286549	173189	113360	96543	54519	26891
Ариље	18792	10718	8074	7439	4039	1533
Бајина Башта	26022	14480	11542	8398	5961	997
Косјерић	12090	8498	3592	3235	1479	1068
Нова Варош	16638	10434	6204	5817	4027	1298
Пожега	29638	16492	13146	11730	5445	3718
Прибој	27133	16399	10734	7295	5015	1602
Пријеполје	37059	22800	14259	12234	10393	1093
Сјеница	26392	19548	6844	5925	4365	498
Ужице	78040	45774	32266	28372	10770	12807

<https://publikacije.stat.gov.rs/G2013/Pdf/G20134010.pdf>

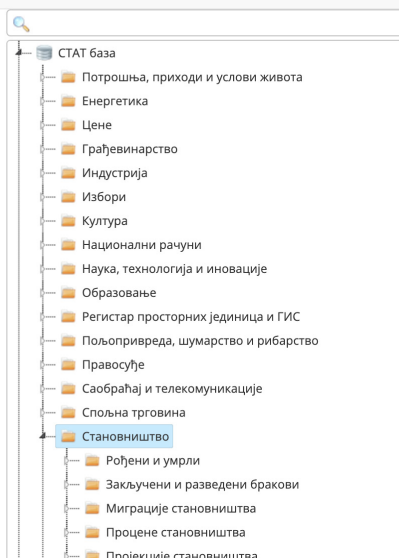
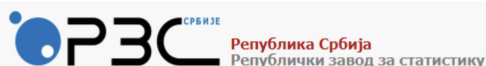
3. Досељено становништво према подручју са којег се доселило, времену досељења и полу,
по општинама/градовима (наставак)

Регион Област Град – општина	Укупно Total	Досељено из Републике Србије Moved within Republic of Serbia			
		свега All	из исте области within the same area		из друге области from another area
			из другог насеља исте општине from another settlement in the municipality	из друге општине from another municipality	
Ужице	32266	28372	10770	12807	4795
1980. и раније	17508	15907	5553	7969	2385
1981–1985	2933	2522	989	1136	397
1986–1990	2417	2106	835	922	349
1991–1995	2356	1547	688	599	260
1996–2000	1790	1585	651	526	408
2001–2005	1774	1583	691	570	322
2006. и касније	2423	2140	999	598	543
Непозната година	1065	982	364	487	131
Мушко	12605	10957	3922	5112	1923
1980. и раније	7097	6367	1984	3327	1056
1981–1985	1124	969	365	444	160
1986–1990	889	776	305	358	113
1991–1995	903	560	251	213	96
1996–2000	646	568	237	179	152
2001–2005	609	538	253	178	107
2006. и касније	908	781	387	212	182
Непозната година	429	398	140	201	57
Женско	19661	17415	6848	7695	2872
1980. и раније	10411	9540	3569	4642	1329
1981–1985	1809	1553	624	692	237
1986–1990	1528	1330	530	564	236
1991–1995	1453	987	437	386	164

<https://publikacije.stat.gov.rs/G2013/Pdf/G20134010.pdf>

Пример Града Ужица:

Утицај миграција значајан је у свим насељима Града, како на укупну бројност, тако и на структурне одлике становништва, јер се већ неколико деценија из осталих насеља исељава младо репродуктивно и радно способно становништво. Лица која од рођења живе на територији Града Ужица су, према попису 2011. године, чинила 58,6% укупног броја, док је 41,6% (32.266) досељених. Највише лица је досељено пре 1980. године и то 17.508 или више од 50%. Највеће досељавање у међупописном периоду 2002–2011 године забележено је из других општина Златиборске области, одакле се доселило 12.807 лица, и то из Чајетине (3744 лица), Бајине Баште (3.443), Нове Вароши (1.689) и Пожеге (1826 лица). Из других насеља Града Ужица досељено је 10.770 становника, а из других области 4.795 становника. Од лица досељених из других земаља, највише их је из бивших југословенских република, који су досељени у периоду од 1991. до 1995. године, и то из Босне и Херцеговине (550) и Хрватске (132). Посматрано према насељима, позитиван миграциони салдо на почетку 21. века имали су само Дријетањ, Дубоко, Збојштица, Качер, Мокра Гора и Љубање. Сва остала насеља, укључујући и два градска, имала су негативан миграциони салдо, односно више одсељених него досељених лица.



<https://data.stat.gov.rs/?caller=18&languageCode=sr-Cyrl>

ПОЧЕТНА > Области > Становништво > Миграције становништва

Миграције становништва

Унутрашње миграције становништва представљају годишње истраживање које обухвата основне демографске податке о лицима која су променила пребивалиште, односно трајно су се преселила из свог досадашњег места (насеља) сталног становања у друго место (насеље) унутар граница Републике Србије. За прикупљање података о лицима која су променила пребивалиште надлежно је Министарство унутрашњих послова. РЗС не спроводи истраживање о међународним миграцијама.

Вести

Види све



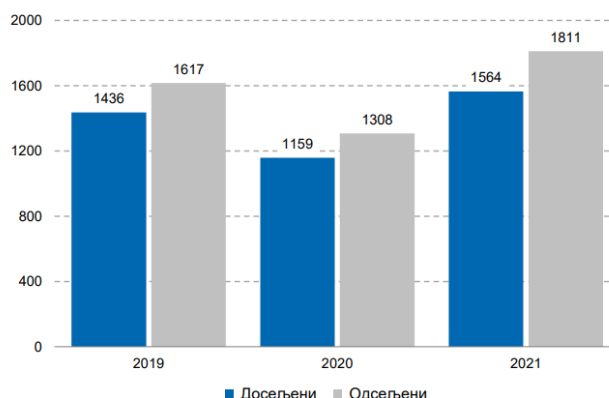
11. јул 2022. Унутрашње миграције, 2021.

Током 2021. године 135 194 лица променило је пребивалиште, односно трајно су се преселила из једног у друго место (насеље) Републике Србије.

Просечна старост лица која су променила пребивалиште је 34,7 година (за мушкарце 35 година, а за жене 34,5 године).

Опширније

Досељено и одсељено становништво, 2019–2021.

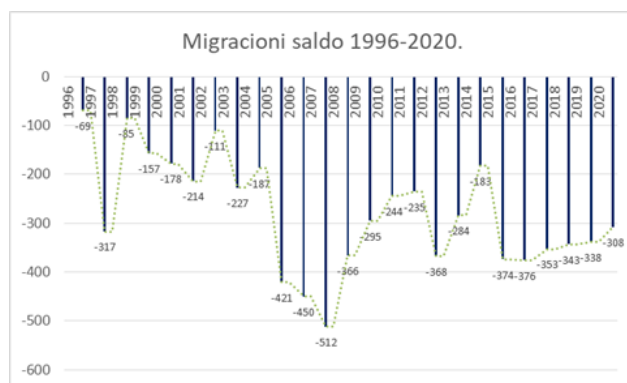


<https://www.stat.gov.rs/oblasti/stanovnistvo/migracije-stanovnistva/>

http://devinfo.stat.gov.rs/SerbiaProfileLauncher/files/profiles/sr/1/DI_Profil_Zrenjanin_EURSRB001002006001.pdf

Пример Града Ужица:

Миграциони салдо унутрашњих пресељавања је негативан у целокупном посматраном периоду (1996–2020), што значи да се сваке године више лица исели него што се досели на територију Града Ужица. Највећи износ пресељавање био је 2002. године када је досељено 2.289 лица, а исељено 2.400 лица. Нешто веће исељавање било је и у периоду 2005–2009 године, а последњих година се на друге просторе Србије исељава око 1.000 лица. Када је реч о досељавању, оно је мање од 1.000 лица годишње, још од 2006. године. Вредности миграционог салда последњих година су негативне, али релативно уједначене: 2016. године -374, а 2020. године -308. Становништво гравитира ка Београду, док је досељавање највише везано за миграције из околних, мање развијених општина Златиборског округа. Емиграције радно и репродуктивно способног становништва неповољно су утицале на стопе фертилитета, што још више убрзава процесе депопулације и демографског старења.



Израђено према <https://www.stat.gov.rs/vesti/?a=18&s=1806>

ДНЕВНЕ МИГРАЦИЈЕ

Дневне миграције представљају посебан облик просторне покретљивости економски активног становништва које обавља занимање, као и ученика и студената. На обим и правце дневних миграција утиче низ демографских, социјално-економских, инфраструктурних и других фактора. Статистичко праћење промена дневних миграционих токова у ЈЛС значајно је у пракси локалног и регионалног планирања, као и имплементацији програма просторног развоја.

Индикатори: број дневних миграната, број дневних миграната који обављају занимање, број дневних миграната због образовања, социјално-демографске карактеристике, географска дистрибуција, итд.

Извори података:

Дневни мигранти (2013), Попис становништва, домаћинства и станова 2011. године, Републички завод за статистику: <https://publikacije.stat.gov.rs/G2013/Pdf/G20134016.pdf>

30. септембар 2011.
30 September 2011

Попис становништва, домаћинства и станова 2011. у Републици Србији Попис становништва, домаћинства и станова 2011. у Републици Србији
2011 Census of Population, Households and Dwellings in the Republic of Serbia 2011 Census of Population, Households and Dwellings in the Republic of Serbia

30. септембар 2011
30 September 2011

1.1. Дневне миграције активног становништва које обавља занимање, ученика и студената, по полу, по областима

Daily migrations of the active population performing an occupation, pupils and students, by sex, by areas

Регион Област	Пол	Укупно Total	Активно становништво које обавља занимање Active population performing an occupation				Ученици/студенти који се школују Pupils/students going to school/university				Sex	Region Area		
			свега all	у истој области within the same area		у другој области in another area	у другој области in another area	у другој области in another area	у другој области in another area	у другој области in another area				
				у оквиру исте општине within the same municipality	у другој општини in another municipality								у другој општини in another municipality	у другој општини in another municipality
РЕПУБЛИКА СРБИЈА	с	901299	615990	341959	178172	93705	2154	285309	153971	74439	54546	2353	t	REPUBLIC OF SERBIA
	м	521503	381735	209845	104535	65739	1616	139768	78241	34959	25333	1235	m	
	ж	379796	234255	132114	73637	27966	538	145541	75730	39480	29213	1118	f	
СРБИЈА – СЕВЕР	с	427390	306887	134296	120078	51411	1102	120503	43129	47303	29014	1057	t	SRBIA – SEVER
	м	240295	182496	80534	67745	33385	832	57799	21840	22106	13342	511	m	
	ж	187095	124391	53762	52333	18026	270	62704	21289	25197	15672	546	f	
Београдски регион	с	174807	132970	43355	78007	11125	483	41837	13973	24866	2825	173	t	Beogradski region
	м	96977	76809	26461	43169	6829	350	20168	7238	11498	1349	83	m	
	ж	77830	56161	16894	34838	4296	133	21669	6735	13368	1476	90	f	
Београдска област (Град Београд)	с	174807	132970	43355	78007	11125	483	41837	13973	24866	2825	173	t	Beogradska oblast (Grad Beograd)
	м	96977	76809	26461	43169	6829	350	20168	7238	11498	1349	83	m	
	ж	77830	56161	16894	34838	4296	133	21669	6735	13368	1476	90	f	

Пример општине Темерин:

Укупан број лица из општине Темерин која обављају рад на територији друге општине износи 3.368. То значи да највећи удео дневних миграната апсорбује општина, односно Град Нови Сад док разлику од 152 дневних миграната апсорбују друге општине (ПЗС, 2011). Највећи број становника општине Темерин који обављају делатности у Новом Саду запослени су у терцијарном сектору (укупно 1.158 лица), а најмање у примарном сектору (укупно 46 лица), што је у складу са општом ситуацијом на нивоу Републике Србије са аспекта економске структуре. Од укупног броја дневних миграната (3.105 лица) који обављају рад на територији општине Нови Сад, њих 2.809 има средње, више и високо образовање. Највише је лица са завршеном средњом школом (укупно 2.267). Према врсти школе коју похађају ђаци и студенти у Новом Саду, највећи број завршава основне/академске/струковне студије и средњу школу (по 670 лица) и студије дугог степена (151 лице). Лица која завршавају специјализацију после завршене средње школе и докторске академске студије има укупно 40. Удео оних лица који дневно похађају основну школу је занемарљив.

СПОЉНЕ (МЕЂУНАРОДНЕ) МИГРАЦИЈЕ

Република Србија не поседује свеобухватне и поуздане податке о спољним/међународним миграцијама. Из тог разлога се подаци у овом делу водича ослањају на постојећу пописну грађу као (још увек) значајном извору информација о динамици спољних миграционих кретања и структурним обележјима њихових учесника. Главни изазови се односе на тешкоће у добијању (или непостојању) поузданих података, посебно у случају емиграционог салда и токова. У таквим случајевима могу се користити подаци квалитативних истраживања (анкете, интервјуи), подаци релевантних националних и међународних организација, као и иновативни извори података (друштвене мреже).

Међународни мигрант је лице које се налази ван државе порекла или уобичајеног боравака. Странац је лице које није држављанин одређене државе у којој борави, било да поседује држављанство неке друге државе или је лице без држављанства.

ДОСЕЉЕНИ ИЗ ИНОСТРАНСТВА

Имиграција или досељавање становништва из иностранства је дефинисано чланом 2. Закона о управљању миграцијама (Службени гласник РС, број 107/12) као пресељавање у Републику Србију из неке друге државе, које траје или се очекује да ће трајати дуже од 12 месеци. **Радна имиграција** подразумева привремени боравак на основу рада, запошљавања, обављања привредне или друге професионалне делатности, а одобрава се странцу коме је одобрено право на рад, или му је привремени боравак претходни услов за одобравање тог права, у складу са прописима којима је уређен рад странаца у Републици Србији; или који намерава да борави у Републици Србији дуже од 90 дана, ако испуњава друге услове прописане Законом о странцима, а није му потребна радна дозвола у смислу прописа којима је уређен рад странаца у Републици Србији.

Индикатори: број досељених из иностранства, стопа имиграције, број издатих дозвола за привремени боравак, број издатих дозвола за стално настањење, број радних дозвола, број страних студената, подаци могу бити исказани за укупно становништво, по полу, старости, итд.

Извори података:

Републички завод за статистику, Попис становништва 2011, <https://publikacije.stat.gov.rs/G2013/Pdf/G20134010.pdf>

домаћинства и станова 2011. у Републици Србији
tion, Households and Dwellings in the Republic of Serbia

30. септембар 2011.
30 September 2011

Population by migratory characteristics, by municipalities/cities

из иностранства, и то: from abroad, of which:			Непознато Unknown	Region Area City – municipality
свега all	из бивших република СФРЈ from the former SFRY republics	из других земаља from other countries		
770528	687948	82580	1440	REPUBLIC OF SERBIA
603751	551926	51825	793	SRBIA – SEVER
273768	248262	25506	532	Beogradski region
273768	248262	25506	532	Beogradska oblast (Grad Beograd)
3093	2740	353	8	Barajevo
24597	22209	2388	63	Voždovac

<https://publikacije.stat.gov.rs/G2013/Pdf/G20134010.pdf>

Досељени из иностранства (према Миграционом профилу РС за 2021.)

Табела 3: Државе чији су држављани најбројнији у имигрантској популацији у Републици Србији у 2020. и 2021. години

Држављанство	2021.	2020.	Удео у укупној имиграцији у %
НР Кина	21,4	НР Кина	45,2
Руска Федерација	14,8	Руска Федерација	24,1
Румунија	7,7	Турска	13,0
Р. С. Македонија	7,0	Румунија	9,0
Украјина	4,4	Р.С.Македонија	8,6
Укупно	55,3	Укупно	99,9

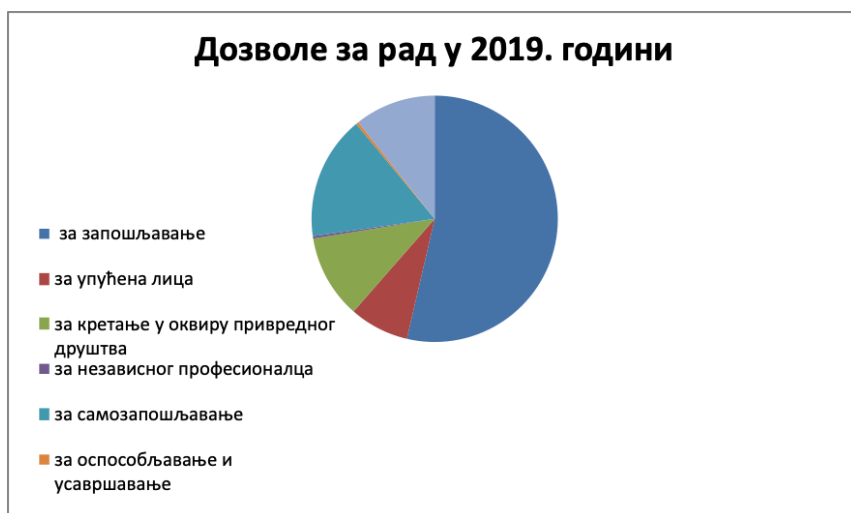
Извор: Министарство унутрашњих послова, 2020, 2021

Табела 18: Странци који су се налазили на евиденцији НСЗ 31.12.2021. године, према држављанству

Држава	Број лица	Жене	% за државу
Р.С.Македонија	120	98	20,98
Црна Гора	81	61	14,16
Руска Федерација	58	49	10,14
Румунија	51	46	8,92
БиХ	36	23	6,29
Албанија	35	33	6,12
Украјина	30	27	5,24
Бугарска	22	21	3,85
Хрватска	16	11	2,80
Остало	132	80	21,5

<https://kirs.gov.rs/media/uploads/Migracije/Publikacije/Migracioni%20profil%20Republike%20Srbije%20za%202021-%20godinu.pdf>

Дозволе за рад у 2019. години



Извор: НСЗ, 2019.

Пример анализе из Миграционог профила, 2019.

У првој деценији 21. века у Србију се доселило 67.600 лица, од чега готово трећина из Босне и Херцеговине (31%), а потом следе Црна Гора (17,2%), Хрватска (9,1%) и Немачка (8,2%). Поред имиграната досељених из европских држава, досељавала су се и лица из САД и НР Кине. Основна карактеристика овог контингента становништва јесте да међу досељеницима преовлађују Срби из окружења и они који су се вратили из иностранства углавном као пензионери. Међу досељенима је било повратника по Споразуму о реадмисији, али и оних који су се након боравка у иностранству добровољно вратили у земљу. На крају 2019. године 5.892 странаца имало је одобрен привремени боравак по основу рада. Овај број се релативно смањило у односу на 2018. годину када је 8.283 странаца боравило у Републици Србији по овом основу.

ОДСЕЉЕНИ У ИНОСТРАНСТВО (ДИЈАСПОРА)

Закон о управљању миграцијама (Службени гласник РС, број 107/12) дефинише **емиграцију или одсељавање становништва** као спољну миграцију из Републике Србије која траје или се очекује да ће трајати дужи од 12 месеци. Праћење емиграционих токова представља посебно сложен проблем. Националне евиденције не омогућавају обухватне, нити прецизне увиде у величину и карактеристике емигрантске популације, а статистике страних држава ка којима емигранти традиционално гравитирају често нису доступне, нити прецизне.

Према Закону о дијаспори и Србима у региону (члан 2. став 1), **дијаспора** обухвата држављане Републике Србије који живе у иностранству, припаднике српског народа и исељенике са територије Републике Србије и из региона, као и њихове потомке. На основу тога, дијаспору чине сви припадници српског народа и лица српског порекла, независно од места рођења и дужине боравка у иностранству. Према уделу припадника дијаспоре у односу на укупан број становника у држави, Република Србија спада у ред земаља са изузетно бројном дијаспором, јер се процењује да ван државе живи око 4,5–5 милиона становника. **Дијаспора се у савременом периоду сагледава као један од кључних фактора за унапређење развоја матичне земље, пре свега преко инвестирања и трансфера знања.**

Индикатори: број одсељених, социо-демографске карактеристике популације емиграната, географска распрострањеност, број година у иностранству, итд.

Извор података: Републички завод за статистику, Попис становништва, домаћинства и станова 2011. године

Табела 1.1. Релативни удели лица на раду – боравку у иностранству у укупном становништву општине и других територијалних јединица, Попис 2011. (наставак)

Регион Област Град – општина	Укупно становништво (са лицима у иностранству)	Лица у иностранству	Удео (у %)
Моравичка област	215436	3190	1,48
Горњи Милановац	45036	700	1,55
Ивањица	32156	220	0,68
Лучани	21172	305	1,44
Чачак	117072	1965	1,68
Поморавска област	240792	27468	11,41
Деспотовац	28905	5840	20,20
Параћин	58288	4250	7,29
Рековац	12017	1036	8,62
Јагодина	75785	4185	5,52
Свилајнац	30165	6913	22,92
Ђуприја	35632	5244	14,72
Расинска област	252705	11769	4,66
Александровац	28318	1921	6,78
Брус	16818	532	3,16
Варварин	20202	2456	12,16
Крушевац	132313	4079	3,08
Трстеник	45259	2430	5,37
Тићевац	9795	351	3,58
Рашка област	326220	19696	6,04
Врњачка Бања	28206	778	2,76

<https://pod2.stat.gov.rs/ObjavljenePublikacije/Popis2011/Inostranstvo.pdf>

Републички завод за статистику, Истраживање о држављанима Републике Србије који живе у иностранству, Онлајн анкета, 2022: <https://popis2022.stat.gov.rs/>

Пословни атлас дијаспоре Привредне коморе Србије: <https://dijaspora.pks.rs/>

Подаци Евростата (<https://ec.europa.eu/eurostat/web/enlargement-countries/data/database>) садрже податке о лицима из Републике Србије, али на агрегатном нивоу, те није могуће утврдити из којих ЈЛС су лица исељена.

First residence permits issued by EU Member States to citizens of candidate countries and potential candidates, 2020

	Total number	Top three EU Member States									Other EU Member States	
		First			Second			Third			Number	Share of EU (%)
		Name	Number	Share of EU (%)	Name	Number	Share of EU (%)	Name	Number	Share of EU (%)		
Montenegro	2 768	Germany	1 419	51.3	Croatia	335	12.1	Slovenia	185	6.7	829	29.9
North Macedonia	16 338	Germany	8 033	49.2	Croatia	2 235	13.7	Slovenia	1 299	8.0	4 771	29.2
Albania	37 596	Italy	13 059	34.7	Germany	8 308	22.1	Greece	7 768	20.7	8 461	22.5
Serbia	40 867	Germany	15 385	37.6	Croatia	7 360	18.0	Austria	3 276	8.0	14 846	36.3
Turkey	58 662	Germany	20 861	35.6	Netherlands	6 174	10.5	Poland	4 707	8.0	26 920	45.9
Bosnia and Herzegovina	35 157	Croatia	11 652	33.1	Germany	9 097	25.9	Slovenia	8 588	24.4	5 820	16.6
Kosovo*	31 654	Germany	15 895	50.2	Croatia	4 488	14.2	Slovenia	3 904	12.3	7 367	23.3

* This designation is without prejudice to positions on status and is in line with UNSCR 1244/1999 and the ICJ Opinion on the Kosovo Declaration of Independence.

Note: Germany: break in series

Source: Eurostat (online data code: migr_resfirst)

eurostat 

https://ec.europa.eu/eurostat/cache/infographs/permits/permits_2021/

Пример анализе:

Од почетка великог емиграционог таласа, с друге половине 1960-их, па у наредних 4–5 деценија, непрестано се издваја централноисточна Србија и то, пре свега, као зона интензивног исељавања према западноевропским земљама. Уколико се посматрају само резултати пописа становништва из 1991, 2002. и 2011. године, на том подручју, које углавном обухвата територију три округа (све општине Браничевског и Борског округа и општине Деспотовац и Свилајнац, које припадају Поморавском округу), огромна већина општина увек је имала барем двоструко веће учешће становништва у иностранству од просека за Србију. Тамо се налазе и општине с рекордно високим уделима лица на раду или боравку у иностранству (Жабари са 22,6% у 1991. и 29,1% у 2002. години, као и Мало Црниће са 31,6% у 2011.), као и оне с врло високим вредностима (и преко 10 према првим резултатима пописа из 2011.). Уједно, лица на раду или боравку у иностранству, која воде порекло с тог подручја, учествовала су, с великим уделом (од једне петине до једне четвртине), у укупном броју грађана Србије на раду или боравку у иностранству.

ПОВРАТНЕ МИГРАЦИЈЕ

Повратне миграције представљају „повратак миграната у државу порекла након што су били међународни мигранти (краткотрајно или дуготрајно), а који у њој намеравају да остану најмање годину дана” (UN, 1998: 112). Процес реадмисије представља безбедан повратак лица која више не испуњавају услове уласка или боравка на територији одређене државе. Последњих година све већа пажња се посвећује сагледавању различитих аспеката процеса повратних миграција. На ово су имали утицаја интензивнији и обимнији токови повратника, као и препознавање повратника као покретача демографског, социјалног и економског развоја, односно агената развоја државе порекла кроз њихов финансијски капитал, знање и вештине које су усвојили током боравка у иностранству.

Поглавље о повратним миграцијама садржи податке о повратницима, укључујући добровољни повратак, асистирани и присилни повратак, односно реадмисију. С обзиром на то да се подаци о повратницима прикупљају периодично, у пописима становништва, а не систематично, не може бити добијена свеобухватна слика повратних миграција у Републици Србији. У овом случају је важно мапирати све локалне и међународне заинтересоване стране укључене у процесе повратних миграција и затражити податке од сваког од њих како би се то додатно консолидовало током процеса анализе. Подаци истраживања миграција прикупљени од стране независних истраживача или академске заједнице служе као још један извор података. Као важна референтна тачка могу послужити и подаци о броју корисника програма (ре)интеграције.

ПОВРАТНЕ МИГРАЦИЈЕ И (РЕ)ИНТЕГРАЦИЈА

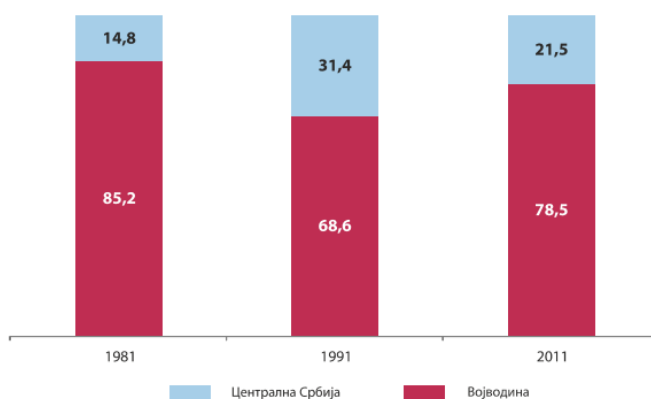
Добровољне повратне миграције се заснивају на личној иницијативи миграната да се врате у државу порекла, при чему сам процес повратка може бити асистирани или спонтано реализован. Посебно истакнути сегмент повратних миграција је процес **(ре)интеграције** којим повратници успостављају економске, социјалне, културне и политичке везе потребне за поновно укључивање у животне токове у држави порекла.

Индикатори: број повратника, социо-демографске карактеристике повратника (пол, старост, школска спрема, активност, национална припадност, карактеристике домаћинства), разлози повратка, државе из које су се вратили, географска распрострањеност повратника у Србији, дужина боравка у иностранству, ЈЛС према уделу повратника, индикатори (ре)интеграције, тј. у којој мери је повратак одржив (индикатори приказани у Миграционом профилу за 2021. годину).

Извори података:

Републички завод за статистику, Попис становништва, домаћинства и станова 2011. Године

Графикон 3. Повратници са рада – боравка у иностранству
према пописима 1981, 1991. и 2011. – централна Србија и Војводина (%)



<https://pod2.stat.gov.rs/ObjavljenePublikacije/Popis2011/Inostranstvo.pdf>

Табела 2.9. Повратници са рада – боравка у иностранству према земљи рада – боравка и години повратка, Попис 2011. (%)

Земља рада – боравка	Укупно	Пре 1970	1971–1980	1981–1990	1991–2000	2001–2011	Непознато
Укупно	100,0	9,6	20,8	15,7	19,8	29,7	4,4
Аустрија	100,0	9,1	27,5	14,0	18,9	26,0	4,5
Немачка	100,0	8,9	29,3	15,8	16,7	25,9	3,4
Швајцарска	100,0	7,9	11,4	15,5	27,8	31,9	5,5
Италија	100,0	4,8	5,0	5,9	20,4	56,6	7,2
Француска	100,0	12,3	32,2	18,0	12,0	22,3	3,3
САД	100,0	6,1	8,8	11,8	18,2	48,1	7,0
Шведска	100,0	10,3	16,6	12,0	23,1	28,8	9,1
Канада	100,0	5,9	10,2	8,0	20,4	48,4	7,1
Руска	100,0	5,8	3,8	11,1	38,4	37,3	3,6
Мађарска	100,0	9,3	3,8	4,0	33,9	43,9	5,1
Холандија	100,0	9,3	23,2	13,8	13,6	33,9	6,2
Аустралија	100,0	6,5	30,3	12,7	13,7	31,6	5,3
Грчка	100,0	3,9	2,9	4,2	36,4	44,9	7,7
Велика Британија	100,0	10,2	13,1	12,6	21,7	36,8	5,6
Остале земље	100,0	8,2	16,4	26,4	18,8	26,0	4,2
Непознато	100,0	37,1	13,8	12,9	15,4	18,6	2,2

<https://pod2.stat.gov.rs/ObjavljenePublikacije/Popis2011/Inostranstvo.pdf>

Пример анализе за Србију:

Република Србија припада групи држава у којима се број повратних миграната интензивно повећава. Резултати пописа становништва 2011. године показали су да укупан број повратних миграната у Србији износи 234.932 (без повратника из бивших југословенских република), што је знатно повећање у односу на претходне пописе када је евидентирана популација повратних миграната (1981. године – 63.801; 1991. године – 62.843). Посматрано на регионалном нивоу, највећи број миграната се вратио на простор Београдског региона (29,3%), затим у Регион Шумадије и Западне Србије (26,6%), док је удео повратника приближно једнак у Региону Јужне и Источне Србије (22,6%) и Региону Војводине (21,5%). Иако се већина повратника враћа у градска насеља (58,6%), примећене су одређене разлике на регионалном нивоу. У Београдском региону и Региону Војводине мигранти се у највећој мери враћају у градска насеља, док у Региону Јужне и Источне Србије и Региону Шумадије и Западне Србије преовладавају повратници у насељима из категорије осталих.

ПОВРАТНИЦИ ПО СПОРАЗУМУ О РЕАДМИСИЈИ

Повратник по основу споразума о реадмисији је држављанин Републике Србије за чији повратак је надлежни орган дао сагласност по основу споразума о реадмисији који је закључила Република Србија. Повратник може бити: лице које је илегално ушло на територију друге стране уговорнице или тамо илегално борави; лице које је по истеку важења визе или боравка за који није потребна виза бесправно боравило на територији друге стране уговорнице; лице које је по истеку краткорочне дозволе боравка коју је издала једна од страна уговорница бесправно боравило на њеној територији или лице коме је у поступку пред надлежним органима друге стране уговорнице одбијен захтев за азил или је поступак по захтеву за азил обустављен, а које је обавезно да напусти територију друге стране уговорнице.

Прикупљање података о повратницима на нивоу локалних самоуправа је нарочито значајно, јер омогућава евидентирање и одређеног броја лица која су се добровољно вратила пре спровођења поступка принудног удаљења и која се, иако нису формално прихваћена у поступку реадмисије, налазе у истом или сличном стању социо-економске помоћи као и реадмисанти. Комесаријат за избеглице и миграције шаље повереницима списак повратника који по евиденцији планирају да се настане у одређеној јединици локалне самоуправе ради провере да ли су се та лица стварно ту и настанила.

Индикатори: број повратника по споразуму о реадмисији (регистрованих у канцеларији на аеродрому), број повратника по споразуму о реадмисији укупно, број домаћинстава повратника по споразуму о реадмисији, социо-демографске карактеристике, географска распрострањеност (број општина и удео ових лица у укупном броју становника и укупном броју повратника) и др.

Извори података:

Статистика Канцеларије за реадмисију: <https://kirs.gov.rs/lat/readmisija/statistike-kancelarije-za-readmisiju>, Документационе табеле МУП-а Републике Србије (Управа за управне послове)

ПРИНУДНЕ/ ПРИСИЛНЕ МИГРАЦИЈЕ**ИРЕГУЛАРНЕ/НЕРЕГУЛАРНЕ МИГРАЦИЈЕ**

Кретање које се одвија ван законом прописаних норми земаља порекла, транзита и одредишта дефинише се као ирегуларна миграција. Из перспективе земље дестинације, подразумева улазак, боравак или рад у земљи без потребних дозвола или докумената неопходних у складу са имиграционим прописима. Из перспективе земље порекла, нерегуларност се може уочити у случајевима када лице пређе међународну границу без важећег пасоша или путне исправе или не испуњава административне захтеве за напуштање земље. Такође, постоји тенденција ка ограниченој употреби појма „нелегалне миграције“ у случајевима кријумчарења миграната или трговине људима. У Републици Србији се сматра да је то свако кретање становништва из једне државе у другу, које није у складу са важећим законским прописима државе полазишта и државе одредишта, као и боравак у одређеној држави у супротности са важећим законским прописима те државе.

Индикатори: број одбијених улазака, мера отказа боравка, број враћених лица која ирегуларно бораве на територији ЈЛС, број изречених заштитних мера удаљења, мера безбедности удаљења, итд.

Извори података:

МУП Републике Србије, Комесаријат за избеглице и миграције, Миграциони профил за 2021. годину

У 2021. години број странаца којима је изречена мера отказа боравка у Републици Србији је био 1.313 лица. У односу на 2020. годину, тај број је повећан. Међу отказаним боравцима, највише је држављана Турске (392 лица). Тај тренд по националности је остао не промењен у односу на 2020. годину.

Табела 26: Број лица којима је изречена мера отказа боравка у 2020. и 2021. години, према држављанству

Држављанство лица	2021.		Држављанство лица	2020.	
	Број лица	%		Број лица	%
Турска	392	29,9	Турска	183	25,4
Бугарска	83	6,3	Бугарска	68	9,4
Куба	73	5,6	Р.С.Македонија	52	7,2
Р.С.Македонија	53	4,0	Албанија	40	5,5
Индија	43	3,3	Румунија	32	4,4
БиХ	42	3,2	Немачка	23	3,2
Албанија	41	3,1	Алжир	22	3,1
Авганистан	32	2,4	Тунис	22	3,1
Немачка	31	2,4	Авганистан	21	2,9
Бангладеш	21	1,6	БиХ	17	2,3
Остало	502	38,2	Остало	240	33,5
Укупно	1.313	100	Укупно	720	100

Извор: Министарство унутрашњих послова

<https://kirs.gov.rs/media/uploads/Migracije/Publikacije/Migracioni%20profil%20Republike%20Srbije%20za%202021-%20godinu.pdf>

ТРАЖИОЦИ АЗИЛА

Закон о азилу и привременој заштити (Службени гласник РС, бр. 24/2018) уређује статус, права и обавезе тражилаца азила и лица којима је одобрено право на азил и привремена заштита, начела, услови и поступак за одобрење и престанак права на азил и привремену заштиту, као и друга питања од значаја за азил и привремену заштиту. **Тражилац азила** је лице које тражи заштиту у држави која није његова/њена земља порекла и чека одлуку о поднетом захтеву о статусу избеглице у складу са релевантним међународним и националним инструментима. У случају негативне одлуке, лице мора да напусти земљу и може бити депортовано, исто као било које лице које није држављанин те државе, а нађе се у нерегуларној или незаконитој ситуацији, осим ако дозвола останка није издата по хуманитарном или другом основу. Међународно избегличко право уређује ближе ово питање и кроз примену принципа *non refoulement* забрањује да се у процесу удаљења са територије државе ова лица шаљу у земље у којима постоји опасност да би им била угрожена физичка безбедност и/или живот. У Републици Србији, тражилац азила јесте странац који је поднео захтев за азил на територији државе, о којем није донета правноснажна одлука. **Азил** је право на боравак и заштиту које има странац којем је, одлуком надлежног органа, одобрено право на уточиште или супсидијарну заштиту. Интеграција лица којима је одобрен азил регулисана је Законом о управљању миграцијама (Службени гласник РС, број 107/12) и Законом о азилу и привременој заштити (Службени гласник РС, број 24/18).

Индикатори: број тражилаца азила, број одобрених захтева за азил, број одбијених захтева за азил, тражиоци азила према држављанству, социо-демографске карактеристике тражилаца азила и др.

Извори података:

Министарство унутрашњих послова, Комесаријат за избеглице и миграције, Комесаријат за избеглице и миграције, Миграциони профил за 2021. годину

Од укупно 2.306 потврда о регистрацији странца који су изразили намеру да поднесу захтев за азил, свега 172 лица (7,45 %) поднело је захтев за азил. Од тог броја је 123 мушкараца (99 пунолетних, 19 малолетних и 5 малолетних без пратње) и 49 жена (30 пунолетних, 18 малолетних и 1 малолетних без пратње). Од укупно поднетих захтева за азил, 41% чине држављани Бурундија, Авганистана и Ирана.

Табела 41: Број поднетих захтева за азил према држављанству, 2021. година

Држављанство	Број лица	%
Бурунди	28	16 %
Авганистан	22	13 %
Иран	20	12 %
Сирија	14	8 %
Турска	6	4 %
Пакистан	6	3 %
Конго ДР	6	3 %
остало	70	41%
Укупно	172	100

Извор: Министарство унутрашњих послова

<https://kirs.gov.rs/media/uploads/Migracije/Publikacije/Migracioni%20profil%20Republike%20Srbije%20za%202021-%20godinu.pdf>

ИЗБЕГЛИЦЕ ПРЕМА ЗАКОНУ О ИЗБЕГЛИЦАМА

Лицима која су услед догађаја од 1991. до 1998. године и њихових последица избегла или прогнана из бивших југословенских република на територију Републике Србије, а не могу или не желе, због страха од прогона или дискриминације, да се врате на територију са које су избегла, укључујући и лица која су се определила за интеграцију, обезбеђује се, у складу са одредбама Закона о избеглицима, 1992/2002/2010, збрињавање ради задовољавања њихових основних животних потреба и пружа помоћ у процесу интеграције. Лице које се определило за интеграцију, у смислу овог закона, јесте лице које је поднело захтев за пријем у држављанство Републике Србије.

Индикатори: број избеглица, географска распрострањеност, социо-демографске карактеристике, порекло, удео у општини у односу на укупан број становника и у односу на укупан број избеглих у Републици Србији и др.

Извори података:

Комесаријат за избеглице и миграције

<https://kirs.gov.rs/lat/kolektivni-centri/kolektivni-centri>

https://kirs.gov.rs/media/uploads/Kolektivni-centri/kolektivni_centri_pregled_stanja_2013.pdf

<https://kirs.gov.rs/media/uploads/Dokumenti-i-publikacije/Izvestaji/Popis%20izbeglica%20i%20drugih%20ratom%20ugrozenih%20lica%20u%20SRJ%201996.pdf>

Табела 54: Број избеглица по окрузима у Републици Србији, 2021. година

Назив области	Број избеглица
Северно-Бачки	780
Средње-Банатски	758
Северно-Банатски	282
Јужно-Банатски	1.073
Западно-Бачки	1.813
Јужно-Бачки	4.341
Сремски	3.862
Мачвански	1.883
Кодубарски	294
Подунавски	310
Браничевски	381
Шумадијски	483
Поморавски	373
Борски	148
Зajeчарски	182
Златиборски	379
Моравички	327
Рашки	325
Расински	203
Нишавски	328
Топлички	86
Пиротски	64
Јабланички	120
Пчињски	81
Београд	6.370
Република Србија укупно	25.330

Извор: Комесаријат за избеглице и миграције

Табела 1. Присилни мигранти према Попису 2011. и промене у бројности између два пописа

Општина	Становништво 2011 – укупно	2011		2002		Индекс промене удела 2002–2011.
		број присилних миграната	удео у укупном становништву (%)	број избеглица	удео у укупном становништву (%)	
Барајево	27110	2198	8,1	2730	11,1	73,2
Вождинац	158213	5874	3,7	8690	5,7	64,8
Врачар	56333	1050	1,9	2128	3,8	51,1
Грчка	83907	3858	4,6	5991	7,9	57,9
Звездара	151808	6108	4,0	7756	5,9	68,7
Земун	168170	21417	12,7	21835	11,4	111,9
Лазааревац	58622	1013	1,7	1854	3,2	54,6
Младеновац	53096	1388	2,6	2167	4,1	63,2
Нови Београд	214506	12458	5,8	16028	7,4	78,9
Обреновац	72524	3270	4,5	4590	6,5	69,7
Палилула	173521	10470	6,0	11286	7,2	83,3

<https://pod2.stat.gov.rs/ObjavljenePublikacije/Popis2011/Izbegla%20lica.pdf>

Лукић В., (2015) Две деценије избеглиштва у Србији, Републички завод за статистику, Београд

Пример Града Ужица:

На територији Града Ужица 2002. године било је укупно 1.379 лица са избегличким статусом, што је чинило 1,7% укупног становништва, од чега је избеглих Срба било 1262, односно 936 (67,88%) из Босне и Херцеговине, 250 (18,13%) из Хрватске и 76 лица која су избегла из других република бивше СФРЈ или чија је земља порекла непозната. Лица других етничких припадности било је 117, од чега 76 из Босне и Херцеговине, 33 из Хрватске и 8 лица која су избегла из других република бивше СФРЈ или чија је земља порекла непозната.

ИНТЕРНО РАСЕЉЕНА ЛИЦА (ИРЛ)

Под појмом **интерно расељена лица** подразумевају се појединци или групе који су присиљени да беже или напусте своје домове или пребивалишта, услед оружаног сукоба или да би спречили последице оружаног сукоба, услед ситуације општег насиља, повреде људских права, катастрофе, било природне или узроковане људском руком, а који нису прешли међународно признату државну границу.

Индикатори: број интерно расељених лица, место порекла, време пресељења, удео ИРЛ у општини у односу на укупан број становника и у односу на укупан број расељених у РС, итд.

Извори података:

Комесаријат за избеглице и миграције

<https://kirs.gov.rs/lat/interno-raseljena-lica/interno-raseljena-lica>

<https://www.kim.gov.rs/index.php#>

<https://www.unhcr.org/rs/wp-content/uploads/sites/40/2021/04/02-Stanje-i-potrebe-IRL-2018.pdf>

Табела 55: Број интерно расељених лица по окрузима у Републици Србији, 2021. године

Назив области	Број
Северно-Бачки	2.821
Средње-Банатски	1.008
Северно-Банатски	250
Јужно-Банатски	1.880
Западно-Бачки	666
Јужно-Бачки	5.281
Сремски	1.158
Мачвански	987
Колубарски	861
Подунавски	10.918
Браничевски	2.313
Шумадијски	14.141
Поморавски	7.758
Борски	1.390
Зајечарски	1.507
Златиборски	1.749
Моравички	3.913
Рашки	30.049
Расински	8.814
Нишавски	10.809
Топлички	11.790
Пиротски	569
Јабланички	6.449

Пример Града Београда

Територија на коју су се највише досељавала лица са Косова и Метохије била је територија Града Београда, са 53.013 лица или 28% укупно расељених на територији централне Србије и Војводине. Свако треће лице из Косовског и Пећког и свако друго лице из Призренског округа је, према регистрацији расељених 2000. године, нашло привремени смештај у главном граду. Највише расељених лица са Косова и Метохије је привремено боравило на територијама општина Вождовац и Земун. У општини Вождовац је регистровано 6.640 расељених лица или 12,5%, а у општини Земун 6.190 расељених лица или 11,6% од укупног броја расељених у Граду Београду. Такође, интензивније досељавање расељених лица је забележено у општинама Чукарица, Младеновац и Гроцка. Разлог за значајније насељавање становништва у овим општинама је тенденција насељавања у претходним деценијама 20. века, нарочито од 80-их година. Можемо закључити да су и код расељених лица важне мигрантске мреже, односно присуство рођака и пријатеља у одредишним општинама. Значајан разлог је и постојање колективних центара у овим општинама, где је део расељених лица смештен. Најмање расељених лица регистровано је на територији општина Стари Град (1.200 лица или 2,6%), Барајево (1.103 или 2,1%), Сопот (751 лице или 1,4%) и Врачар (567 или 1,1%).

КРИЈУМЧАРЕЊЕ И ТРГОВИНА ЉУДИМА

У овом водичу је неопходно адресирати проблематику кријумчарења и трговине људима, нарочито у складу са напорима које држава улаже у борби за спречавање ових процеса. Иако према званичним подацима бројчани износи нису високи, ипак је веома значајно пружити увид у главне кријумчарске руте и да ли држава представља порекло, транзит или одредиште ових лица, као и увид у њихову старосно-полну структуру, уз стављање посебног акцента на рањиве групе које су најчешће жртве трговине и кријумчарења због сексуалне и радне експлоатације.

Индикатори: број жртава кријумчарења и трговине људима, социо-демографске карактеристике, државе порекла и др.

Извори података:

Министарство унутрашњих послова РС, Министарство правде, Тимови за спречавање кријумчарења и трговине људима.

ДЕО 3: ИДЕНТИФИКОВАЊЕ КЉУЧНИХ ПОКРЕТАЧА МИГРАЦИЈА

ФАКТОРИ КОЈИ УСЛОВЉАВАЈУ МИГРАЦИЈЕ

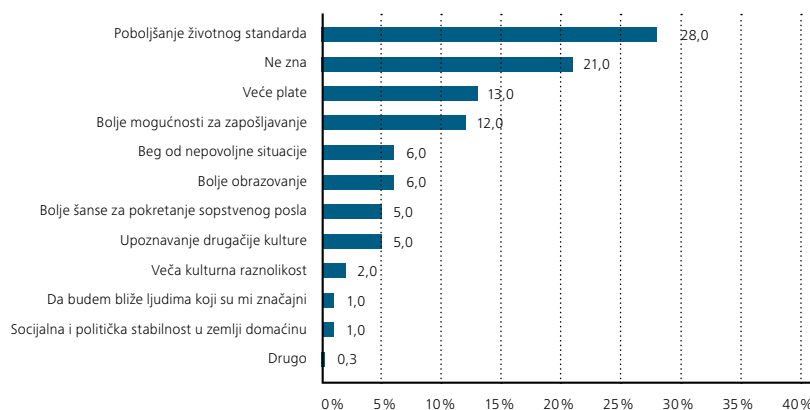
Утицај на миграциона кретања, односно мотивацију становништва за пресељавање, имају такозвани фактори привлачења и одбијања. У истраживањима која су се базирала на овим моделима кључан утицај на доношење одлуке о мигрирању имају различити географски, демографски, економски, социјални, политички и еколошки фактори. На основу релевантних студија и статистичких извештаја, најчешћи разлози за исказивање намере за одлазак и његову реализацију налазе се у сфери економских фактора, односно побољшања животног стандарда, ситуације на тржишту рада, разлике у зарадама и др. Са друге стране, најчешћи фактори привлачења су бољи услови живота у одабраним земљама, боље прилике за запослење и постојеће мигрантске (социјалне) мреже.

Пример бр. 1:

Студија о младима у државама југоисточне Европе 2018/2019

Главни разлози због којих испитаници намеравају да емигрирају могу да се сведу на жељу за побољшањем сопственог материјалног положаја. Ако претпоставимо да то подразумева жељу за побољшањем животног стандарда, већом платом, шансу да се обезбеди боље радно место и шансу да се покрене сопствени посао или једноставно могућност запослења, онда 57 одсто оних који желе да се иселе из земље то наводи као разлог. С обзиром на то да једна петина испитаника није навела ниједан разлог, онда се три четвртине (73 одсто) свих претходно поменутих разлога може подвести под жељу за побољшањем сопственог материјалног положаја. Следећи фактор који младе привлачи да се иселе из земље била би жеља за бољим образовањем, али она није веома распрострањена. С друге стране, главни фактор који младе тера на иселење из земље је жеља да побегну од лоше ситуације. Фактори који младе привлаче односно терају на иселење не могу се јасно раздвојити јер се разлози који су сврстани у категорију фактора који привлаче младе да се иселе могу тумачити и као жеља да се побегне од безнадежне ситуације у погледу запошљавања и животног стандарда.

ГРАФИКОН 32: Главни разлог за одлазак из земље (у%)



Пример бр. 2:

Истраживање ставова и намера становништва о пресељавању и утврђивање утицаја миграција на демографско старење у четири јединице локалне самоуправе, у циљу формулисања препорука за креирање мера популационе политике

Одлучујући фактори за пресељавање. Најзначајнији разлози за пресељавање које наводе испитаници налазе се у економској сфери: лоша економска ситуација (17,4%), боље плаћен посао (17%) и немогућност проналажења посла (9,1%). Одмах након ових фактора, на одлуку о пресељавању утичу и проблеми у функционисању државног апарата: корупција 8,6% и недостатак правне државе 8,8%. Недостатак перспективе као разлог исељавања наводи 8,6% испитаника, док су знатно мањи удели следећих разлога: напредовање у каријери (6,0%), породични разлози (5,9%), наставак школовања/усавршавања (2,7%) и неразумевање средине за стил живота (1,9%). Важно је нагласити да нестабилну геополитичку ситуацију као фактор пресељавања наводи свега 1,6% испитаника, што говори да је становништво преваходно окупирано побољшањем економских услова живота и животног стандарда, те глобална и регионална политичка питања нису стална тема у њиховом свакодневном животу. Становници сеоских и градских насеља имају уједначене ставове о најзаступљенијим разлозима за одлазак, а то су пре свега лоша економска ситуација (17,3% и 17,7%) и боље плаћен посао (17,1% и 16,6%). Немогућност налажења посла је чешћи разлог код сеоског становништва (10,8%), што посебно истиче младо становништво, у старосној групи 20–24 године (16,2%) са завршеном средњом школом (12,5%), који остварују приходе из неформалног рада (16,5%) и пољопривреде (10,3%). Истичемо да је значајан број испитаника навео да не постоји разлог за исељавање (8,9%), и то знатно већи удео становништва у сеоским срединама (13,6%) у односу на испитанике из градских насеља (7,4%).

Који су разлози због којих сте спремни да напустите место у коме живите?



<https://www.mdpp.gov.rs/doc/Geografski-fakultet-ISTRAZIVANJE-MIGRACIJA-2019.pdf>

ДЕО 4: ПОСТОЈАЊЕ И ЕФИКАСНОСТ МЕРА МИГРАЦИОНЕ ПОЛИТИКЕ (УПРАВЉАЊЕ МИГРАЦИЈАМА)

Оквир за управљање миграцијама и спровођење мера политике према миграцијама треба да буду засновани и у складу са националним правним оквиром. С обзиром на хетерогеност јединица локалних самоуправа у погледу различитих типова миграција које су заступљене на њиховој територији, значајно је навести оне које имају највећи утицај (миграције село–град, миграције град–град, односно унутрашња пресељавања, тражиоци азила, ирегуларни мигранти, повратници по споразуму о реадмисији и сл).

ПРЕГЛЕД ЗАСТУПЉЕНОСТИ МИГРАЦИОНЕ ПРОБЛЕМАТИКЕ У СТРАТЕШКИМ ДОКУМЕНТИМА НА (НАЦИОНАЛНОМ И) ЛОКАЛНОМ НИВОУ

Правни оквир – идентификовање основних правних одредби које дефинишу управљање миграцијама. Издвајање закона који третирају проблематику миграција, као и програма развоја јединица локалних самоуправа, стратегија, просторних планова и др. који садрже анализу миграционих кретања.

Институционални оквир – указати на мултисекторски приступ управљања миграцијама, везе између различитих институција, као и улогу Савета за миграције на нивоу локалне самоуправе.

ОПИС РЕАЛИЗОВАНИХ ПРОГРАМА ПОДРШКЕ МИГРАНТИМА

Приказати програме који су специјално дизајнирани за популацију миграната у локалној самоуправи, према потребама и врстама миграната који бораве на датој територији.

Извори података: Закон о управљању миграцијама, Стратегија управљања миграцијама, Стратегија о економским миграцијама Републике Србије за период 2021–2027 године са припадајућим Акционим планом за период 2021–2023 године и др. На нивоу ЈЛС: Програм развоја општине, Просторни план општине, Стратегија одрживог развоја, Стратегија руралног развоја, Локални акциони план, Стратегија социјалне заштите и др.

ДЕО 5: ЗАКЉУЧЦИ И ПРЕПОРУКЕ

ОСНОВНИ ЗАКЉУЧЦИ О МИГРАЦИОНИМ ТРЕНДОВИМА У ОПШТИНИ

У овом делу водича потребно је на основу свега напред изнетог о миграционим трендовима и карактеристикама у ЈЛС издвојити типове миграција који су најзаступљенији, њихов обим и структуру, као и аспекте имиграције и емиграције са позитивним и негативним последицама.

Пример анализе:

Посматрано на нивоу нижих територијалних јединица – општина, највећи удео мигрантског становништва на почетку 21. века имао је Град Нови Сад, са више од 60% мигрантског у укупном становништву. Разлог је концентрисање избеглица на овој територији у последњој деценији 20. века, али и досељавање становништва из осталих делова Војводине. Овде можемо издвојити општину Петроварадин, са уделом досељеног становништва од чак 70%, што је највиши износ у целој држави. Највећи удео мигрантског становништва имају поједине општине Региона Београда, али и оне које се налазе у непосредној гравитационој зони главног града, као и у гравитационој зони Новог Сада. Висок удео мигрантског становништва има и општина Врњачка Бања због своје изражене туристичке функције, са којом је повезано и досељавање расељених лица са Косова и Метохије. Најмањи удео досељеног становништва на почетку 21. века имају општине источне Србије, које се карактеришу емиграцијом становништва, пре свега у земље Западне Европе, већ више од 5 деценија, као и општине југозападне Србије, карактеристичне по високом природном прираштају, али, у новије време, и исељавању становништва у иностранство.

УТИЦАЈ МИГРАЦИЈА НА РАЗВОЈ ОПШТИНА

Циљ овог одељка јесте да пружи детаљнији увид у то како миграциони процеси утичу на друштвено-економску ситуацију у јединицама локалних самоуправа. Ово укључује релацију и међузависност миграција и демографске, економске и социјалне димензије. Теме као што су дознаке, одлив мозгова, укључивање дијаспоре као агента локалног развоја кроз економски аспект, али и трансфер знања и вештина, интеграција странаца, итд. неопходно је елаборирати у контексту специфичности сваке локалне самоуправе. Значајно је да се представи, односно нагласи утицај миграција у локалном контексту, односно њихов утицај на јединице локалне самоуправе и обратно.

- **Демографска димензија** се односи на утицај који миграције имају на величину и структурне одлике становништва локалних самоуправа. Циљ овог дела јесте да се утврди у којој мери миграциони процеси утичу на апсолутни пораст/пад броја становника, као и промене одређених група (пол, старост, размештај становништва, образовна, економска структура, итд.). Уколико демо-

графски трендови указују на опадање броја становника, пре свега радног контингента, ово може бити показатељ високих стопа иселјавања (унутрашњих и спољашњих). Ако у оквиру посматраног контингента број жена у фертилном периоду забележи опадање, то може указати на емиграцију женског становништва. Важно је напоменути да је за креирање мера миграционе политике неопходна даља и детаљнија анализа ових закључака у смислу неопходности подршке деци и старијим лицима који остају у месту сталног боравка или женама повратницама из иностранства. Такође, у таквим случајевима је неопходно истражити стање, а потом и потребе на тржишту рада како би се креирала сврсисходна политика према привлачењу радне снаге (према имиграцији). Супротно томе, уколико број становника на једној територији расте, значајно је извршити анализу – да ли је то резултат повећаног природног прираштаја, позитивног миграционог салда (више досељених лица) или повратних миграција, и у складу са тим креирати препоруке који су базиране на овим анализама.

- **Економска димензија.** Анализа економске димензије миграција пре свега полази од економског утицаја који миграције имају на место порекла, а пре свега утицаја дознака. Значајно је утврдити износ дознака, као и њихов утицај на микро и макро нивоу. Такође, увидом у постојеће изворе података и анализе могуће је извршити анализу засновану на доказима. Све је значајнија и анализа утицаја који имигранти из других држава могу имати на јединице локалне самоуправе. Бројне анализе и студије су показале да досељавање на једну територију може имати (и често има) позитивне ефекте на економски развој. Такође, и повратне миграције могу позитивно утицати на развој локалних самоуправа. Поред финансијског капитала, повратници позитивно утичу и својим тзв. социјалним капиталом, односно знањима и вештинама које су стекли у земљи дестинације, а које могу имати дугорочан ефекат на економски развој дате локалне самоуправе. Поред овога, неопходно је утврдити и утицај и учешће дијаспоре у подстицању економског развоја. Бројна дијаспора Републике Србије представља важан ресурс за садашњи и будући развој државе.

С обзиром на то да је ово изузетно значајан сегмент утицаја миграционих кретања на јединице локалне самоуправе, а да подаци често изостају или нису систематични, неопходно је урадити анализу доступних података, утврдити утицај на локално тржиште рада и идентификовати предности и недостатке.

- **Социјална димензија** је све значајнија будући да адресира интеграцију странаца, азиланата и избеглица, односно (ре)интеграцију повратника. У случајевима интеграције странаца и лица којима је одобрен азил, процес интеграције је у великој мери институционализован, односно регулисан програмима који су дефинисани кроз националну легислативу и норме. У случају повратника ситуација је унеколико различита, с обзиром на то да је неопходно мапирати релевантне актере и сервисе у јединицама локалних самоуправа, као и њихове активности на овом пољу.

Пример анализе:

Утицај демографских и миграционих токова на Србију

Миграције су снажан покретач популационих промена. Мигранти су углавном млади људи, тако да њихова константна дугорочна емиграција може изменити старосну структуру становништва у земљи из које емигрирају. Код земаља у којима у миграцијама преовлађују жене, полна структура такође може бити нарушена. Миграције директно утичу на број рођених, јер смањују популацију потенцијалних мајки. Парови често емигрирају са својом децом која су рођена пре емиграције. Поред ових директних демографских последица, такође се јављају и индиректне економске и социјалне последице. Демографски процеси утичу на понуду радне снаге, што може бити посебно штетно када су емигранти добро образовани и када се не враћају. У зависности од образовне и професионалне структуре емиграната, продуктивност и иновативност привреде може трпети последице. Велики мањкови у старосним групама младих могу временом довести до смањења бриге о старима у оквиру породице.

Са демографске тачке гледишта, миграција у Србији има негативан утицај на развој становништва будући да повећава депопулацију у земљи, смањује укупан број рођених, смањује ресурсе радне снаге и негативно утиче на старосну структуру становништва. Са економске тачке гледишта, анализом економских и социјалних предности прилива дознака из српске дијаспоре, утврђен је њихов вишеструки значај за привреду. Иако се тачан износ ових прилива не може са сигурношћу израчунати због тога што велики део дознака стиже у Србију неформалним путевима, приливи од дознака могу позитивно утицати на многе економске аспекте земаља прималаца дознака, поготово ако се ради о транзиционим земљама које су прошле кроз тешке периоде економских, политичких, ратних криза и разарања. Приливи који потичу од дијаспоре могу утицати на смањење сиромаштва, развој привредних субјеката, па чак и девизни курс земље и сам економски развој, а дијаспора може допринети побољшању политичке климе и економских односа са иностранством.

ПРЕПОРУКЕ

Најзначајнији део овог водича представља управо део који треба да садржи препоруке, структурисане тако да сажето представе најважније резултате, односно закључке, али и недостатке, као и да понуди могућа решења за идентификоване изазове. Неопходно је указати на уочене трендове и њихову међузависност, пре него једноставно сумирати оно о чему је било речи у претходним поглављима. Основни циљ јесте идентификовање најзначајнијих недостатака/изазова и развијање препорука за њихово ублажавање/превазилажење.

Примери могућих препорука

Неопходно је ојачати капацитете ЈЛС како би се прилагодиле изазовима условљеним динамичним миграционим кретањима и укључиле мобилност у планирање развоја општина уз успостављање адекватних институција.

Оснажити појединце да раде заједно како би утицај миграције био безбедан и хуман за локалну заједницу.

Развијати системе за идентификовање повратника по споразуму о реадмисији и активније се бавити њиховим правима у јединицама локалних самоуправа док се они сами не обрате некој од надлежних институција. Благовремена размена података, као и ажурније прикупљање информација значајно је и због опредељења финансијских средстава за подршку повратницима, како оних буџетских, тако и донаторских.

Искористити развојни потенцијал емигрантског становништва и дијаспоре за допринос одрживом економском, социјалном и еколошком развоју општина.

Изабране препоруке из студије: <https://www.mdpp.gov.rs/doc/Geografski-fakultet-ISTRIZIVANJE-MIGRACIJA-2019.pdf>

Неопходност унапређења начина прикупљања података. За комплексно сагледавање миграционих феномена у циљу постизања адекватне политике према миграцијама становништва и доношење конзистентних мера предлаже се: проширивање извора и начина прикупљања релевантних података о миграцијама становништва; усаглашавање методологије прикупљања података о просторној мобилности различитих националних и међународних институција, које имају миграције као предмет интересовања и истраживања; аналитичко укрштање података пописне, миграционе статистике и осталих извора о феномену миграција становништва. Потребна је већа афирмација квалитативних истраживања (анкете, интервјуи, фокус групе) о просторној покретљивости кроз интердисциплинарни и мултидисциплинарни приступ у садржајном и просторном аспекту. Предлаже се и сагледавање приступа миграцијама становништва у законодавној сфери, у стратегијама о демографском, економском и социјалном развоју у студијама животне средине и просторног планирања.

Ефикасније управљање миграционим процесима у циљу смањења неповољних последица пресељавања. Препознавање и подржавање жељених праваца миграционих кретања становништва са краткорочног, средњерочног и дугорочног аспекта има за циљ да умањи неповољне последице просторне покретљивости становништва, кроз утврђивање фактора и детерминанти миграционих процеса на свим регионалним нивоима и за све типове миграција. Стога је неопходно изналажење и дефинисање одговарајућих, конкретних мера миграционе политике од локалног до националног нивоа које ће бити краткорочне, средњерочне и дугорочне. То значи

издвајање најургентнијих питања и проблема и њиховог решавања кроз адекватну миграциону политику у циљу заустављања исељавања стручног и образовног кадра, постепеног подстицања повратних миграција унутрашњег и међународног карактера и подстицања дневних и циркуларних миграција.

Сагледавање миграција становништва као шансе за развој. Резултати анкетних истраживања показују да код испитаника различитих обележја у анализираним локалним самоуправама, миграције нису довољно перципиране као шанса за развој, већ се у највећој мери виде као претња демографским, економским, социјалним и осталим сегментима просторног развоја. Миграције нису препознате као шанса, већ као проблем, пре свега у сфери психолошких детерминанти демографског развитка, док се препознају као економске варијабле у сагледавању узрока и последица просторне покретљивости становништва. Досадашњи миграциони токови очигледно се нису позитивно рефлектовали на општи друштвени развој, а пре свега у економској сфери, јер су новчана средства стечена миграцијама углавном улагана у некретнине и као помоћ породицама преко дознака. Тако се основни чиниоци не перципирају као добробит породице, а посебно не као добробит друштва и државе и у целини. Зато је потребна едукација у овом правцу и помоћ државе и локалне самоуправе како би се капитал миграната из иностранства преусмеравао ка инвестицијама у привредни развој, преко афирмисања приватног предузетништва становништва из дијаспоре у Србији (транснационално предузетништво).

Коришћена литература и извори

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ:

- ИОМ (2012): Migration profiles: Making the most of the process, Part 1: Practical guide <https://publications.iom.int/books/migration-profiles-making-most-process>
- Development Guidelines: Medium Migration Profile and Brief Migration Profile, Secretariat of the State Commission on Migration Issues, Tbilisi: https://migration.commission.ge/files/mp_guidelines_01_06_16.pdf
- Миграциони профили Републике Србије, 2010–2021: <https://kirs.gov.rs/cir/migracije/migracioni-profil-republike-srbije>

УСКЛАЂЕНОСТ СА РАЗВОЈНИМ ДОКУМЕНТИМА:

- Агенда 2030 и Циљеви одрживог развоја: <https://sdg.indikator.rs/>
- Глобални концепт о безбедним, уређеним и регуларним миграцијама, превод Богдан Красић, приредио Београдски центар за људска права: http://azil.rs/azil_novi/wp-content/uploads/2019/11/Globalni-kompakt1.pdf
- ИОМ (2022): Local Migration Governance Indicators Profile 2022 | City of Kenema: <https://publications.iom.int/books/local-migration-governance-indicators-profile-2022-city-kenema>

ИЗВОРИ ПОДАТАКА:

- Републички завод за статистику (РЗС), Попис становништва, домаћинстава и станова 2011: <https://www.stat.gov.rs/sr-latn/oblasti/popis/popis-2011/>
- Миграције, књига 9 (2013), Републички завод за статистику: <https://publikacije.stat.gov.rs/G2013/Pdf/G20134010.pdf>
- Популације Србије почетком 21. века (2015), Републички завод за статистику <https://publikacije.stat.gov.rs/G2015/Pdf/G20154006.pdf>
- Станковић, Владимир (2015): Србија у процесу спољних миграција, Републички завод за статистику, Београд: <https://pod2.stat.gov.rs/ObjavljenePublikacije/Popis2011/Inostranstvo.pdf>

- Лукић, Весна (2015): Две деценије избеглиштва у Србији, Републички завод за статистику, Београд: <https://pod2.stat.gov.rs/ObjavljenePublikacije/Popis2011/Izbegla%20lica.pdf>
- Републички завод за статистику (РЗС), Попис становништва, домаћинства и станова 2022: <https://popis2022.stat.gov.rs/>
- Унутрашња пресељавања 2021, Саопштење СН60, Републички завод за статистику, јул 2021: <https://www.stat.gov.rs/oblasti/stanovnistvo/migracije-stanovnistva/>
- Демографска статистика 2019, Републички завод за статистику: <https://publikacije.stat.gov.rs/G2021/Pdf/G202114018.pdf>
- Централни регистар становништва, Влада Републике Србије: <https://euprava.gov.rs/centralniregistar/pocetna>
- Анкета о радној снази (АРС), Републички завод за статистику: <https://www.stat.gov.rs/sr-Latn/oblasti/trziste-rada/anketa-o-radnoj-snazi>
- Комесаријат за избеглице и миграције Републике Србије: <https://kirs.gov.rs>
- Систем праћења, прихвата и збрињавања повратника по споразуму о реадмисији, извештај за 2011. годину, (2012) Комесаријат за избеглице и миграције Републике Србије: https://kirs.gov.rs/media/uploads/Migracije/Publikacije/Sistem_pracenja_prihvata_i_zbrinjavanja_povratnika_po_sporazumima_o_readmisiji.pdf
- Информатор за повратнике по основу споразума о реадмисији (2015), Комесаријат за избеглице и миграције Републике Србије: <https://kirs.gov.rs/media/uploads/Readmisija/Prirucnici/Informator-za-povratnike-po-osnovu-sporazuma-o-readmisiji.pdf>
- <https://secons.net/publikacija/drustveno-ekonomski-polozaj-i-reintegracija-povratnika-po-sporazumu-o-readmisiji-u-srbiji-2021-godine/>
- SEEMIG (2013): Анализа постојећих извора и система за производњу података о миграцијама у Србији, Институт друштвених наука, Републички завод за статистику Србије, Општина Кањижа: http://www.idn.org.rs/index209_sr.html

КОРАЦИ КА КРЕИРАЊУ МИГРАЦИОНОГ ПРОФИЛА НА ЛОКАЛНОМ НИВОУ

ДЕО 1: УВОД/ЛИЧНА КАРТА ОПШТИНЕ

ЛИЧНА КАРТА ОПШТИНЕ

- Републички сервис за јавне политике (РСЈП), Аналитички сервис јединица локалних самоуправа: <https://rsjp.gov.rs/cir/analiticki-servis/> и <https://jls3.rsjp.gov.rs:82/MultiPageReport/240>

- Девинфо, Републички завод за статистику: <http://devinfo.stat.gov.rs>
- Девинфо Град Кикинда, Републички завод за статистику http://devinfo.stat.gov.rs/SerbiaProfileLauncher/files/profiles/sr/1/DI_Profil_Kikinda_EURSRB001002004001.pdf
- Витални догађаји, Саопштење Републички завод за статистику: <https://www.stat.gov.rs/oblasti/stanovnistvo/rodjeni-i-umrli/>
- Развијеност региона и јединица локалне самоуправе: <http://ras.gov.rs/uploads/2017/09/mapa-uredba-sr-eng.pdf>
- Стратегија одрживог развоја општине Мало Црниће за период 2021–2025 године: <http://media1.opstinamalocrnice.rs/2021/04/Strategija-odrzivog-razvoja-opstine-Malo-Crnice-za-period-2021-2025.pdf>

ДЕО 2: МИГРАЦИОНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ

УНУТРАШЊА ПРЕСЕЉАВАЊА

- Републички завод за статистику: https://data.stat.gov.rs/Metadata/18_Stanovnistvo/Html/1806_ESMS_G0_2018_1.html
- Миграције, књига 9 (2013), Републички завод за статистику: <https://publikacije.stat.gov.rs/G2013/Pdf/G20134010.pdf>
- Унутрашња пресељавања, Републички завод за статистику: <https://data.stat.gov.rs/?caller=18&languageCode=sr-Cyrl>
- Унутрашња пресељавања, Саопштење СН60, Републички завод за статистику: <https://www.stat.gov.rs/oblasti/stanovnistvo/migracije-stanovnistva/>
- Девинфо Зрењанин, Републички завод за статистику: http://devinfo.stat.gov.rs/SerbiaProfileLauncher/files/profiles/sr/1/DI_Profil_Zrenjanin_EURSRB001002006001.pdf
- Шантић, Даница, Судимац-Мратинковић, Добрила (2019): Значај миграција становништва као компоненте демографског развоја Србије, на почетку 21. века, регионални развој и демографски развој земаља југоисточне Европе, Универзитет у Нишу – Економски факултет, Ниш
- Дневни мигранти (2013), Пописа становништва, домаћинства и станова 2011. године, Републички завод за статистику: <https://publikacije.stat.gov.rs/G2013/Pdf/G20134016.pdf>
- Калкан Кристина (2016), Дневне миграције из општине Темерин ка Новом Саду, Зборник радова Департамента за географију, туризам и хотелијерство, 45–2/2016: <http://www.dgt.uns.ac.rs/dokumentacija/zbornik/45-2/rs/02sr.pdf>

СПОЉНЕ (МЕЂУНАРОДНЕ) МИГРАЦИЈЕ

- Закон о управљању миграцијама (Службени гласник РС, број 107/12)
- Миграције, књига 9 (2013), Попис становништва, домаћинства и станова 2011, Републички завод за статистику: <https://publikacije.stat.gov.rs/G2013/Pdf/G20134010.pdf>
- Миграциони профил Републике Србије за 2021. годину, Комесаријат за избеглице и миграције: <https://kirs.gov.rs/media/uploads/Migracije/Publikacije/Migracioni%20profil%20Republike%20Srbije%20za%202021-%20godinu.pdf>
- Миграциони профил Републике Србије за 2021. годину, Комесаријат за избеглице и миграције: <https://kirs.gov.rs/media/uploads/Migracije/Publikacije/Migracioni%20profil%20Republike%20Srbije%20za%202021-%20godinu.pdf>
- Закон о дијаспори и Србима у региону (Службени гласник РС, број 88/2009)
- Станковић, Владимир (2014): Србија у спољним миграцијама, Републички завод за статистику, Београд: <https://pod2.stat.gov.rs/ObjavljenePublikacije/Popis2011/Inostranstvo.pdf>
- Републички завод за статистику, Истраживање о држављанима Републике Србије који живе у иностранству, Онлајн анкета, 2022: <https://popis2022.stat.gov.rs/>
- Евростат: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/enlargement-countries/data/database>
- Пенев, Горан, Предојевић-Деспих, Јелена (2012): Просторни аспекти емиграције из Србије, Три вруће емиграционе зоне, Становништво, бр. 2, Институт друштвених наука, Београд, стр: 35–64

ПОВРАТНЕ МИГРАЦИЈЕ

- World Population Monitorin 1997, UN Desa: https://www.un.org/development/desa/pd/sites/www.un.org.development.desa.pd/files/files/documents/2020/Jan/un_1998_world_population_monitoring_1997_-_international_migration_and_development.pdf
- Glossary on Migration (2012), International Organization for Migration
- Situation Report Migration (2019), IOM: <https://publications.iom.int/system/files/pdf/situation-report-migration-2019-en.pdf>
- Станковић, Владимир (2014): Србија у спољним миграцијама, Републички завод за статистику, Београд: <https://pod2.stat.gov.rs/ObjavljenePublikacije/Popis2011/Inostranstvo.pdf>
- Грујичић, Гордана (2017): Питање повратника по основу споразума о реадмисији: значајно питање у контексту европских интеграција: прЕУговор - предлог практичне политике 04/12, Група 484, Београд: https://www.grupa484.org.rs/h-content/uploads/2020/04/pitanje_povratnika_po_sporazumu_o_readmisiji-grupa-484.pdf
- <https://kirs.gov.rs/lat/readmisija/statistike-kancelarije-za-readmisiju>

ПРИНУДНЕ/ПРИСИЛНЕ МИГРАЦИЈЕ

- https://publications.iom.int/system/files/pdf/iml_34_glossary.pdf
- Стратегија супротстављања ирегуларним миграцијама у Републици Србији за период од 2018. до 2020. године (Службени гласник РС, број 105 од 29. децембра 2018.)
- Миграциони профил Републике Србије за 2021. годину, Комесаријат за избеглице и миграције: <https://kirs.gov.rs/media/uploads/Migracije/Publikacije/Migracioni%20profil%20Republike%20Srbije%20za%202021-%20godinu.pdf>
- <https://serbia.iom.int/assisted-voluntary-return-and-reintegration>
- Закон о азилу и привременој заштити (Службени гласник РС, бр. 24/2018)
- www.easo.europa.eu
- Лукић, Весна (2015): Две деценије избеглиштва у Србији, Републички завод за статистику, Београд: <https://pod2.stat.gov.rs/ObjavljenePublikacije/Popis2011/Izbegla%20lica.pdf>
- Комесаријат за избеглице и миграције: <https://kirs.gov.rs/lat/kolektivni-centri/kolektivni-centri>
- Комесаријат за избеглице и миграције: https://kirs.gov.rs/media/uploads/Kolektivni-centri/kolektivni_centri_pregled_stanja_2013.pdf
- Попис избеглица и дрзгих ратом угрожених лица, 1996. године, UNHCR, Комесаријат за избеглице Републике Србије, Комесаријат за расељена лица Црне Горе: <https://kirs.gov.rs/media/uploads/Dokumenti-i-publikacije/Izvestaji/Popis%20izbeglica%20i%20drugih%20ratom%20ugrozenih%20lica%20u%20SRJ%201996.pdf>
- ЛАП, Општина Кула 2022–2025: [https://kirs.gov.rs/media/uploads/Lokalni-akcioni-planovi/Usvojeni-LAP-ovi/LAP%20KULA%202022-2025%20\(1\).pdf](https://kirs.gov.rs/media/uploads/Lokalni-akcioni-planovi/Usvojeni-LAP-ovi/LAP%20KULA%202022-2025%20(1).pdf)
- <https://kirs.gov.rs/lat/interno-raseljena-lica/interno-raseljena-lica>
- <https://www.kim.gov.rs/index.php#>
- <https://www.unhcr.org/rs/wp-content/uploads/sites/40/2021/04/02-Stanje-i-potrebe-IRL-2018.pdf>
- Шантић, Даница (2007): Расељена лица са Косова и Метохије на територији Града Београда, Демографија, број 4, Универзитет у Београду – Географски факултет, Београд. стр. 91–102 <https://demografija.gef.bg.ac.rs/wp-content/uploads/2018/02/Dem42007-6.-Santic-D..pdf>

ДЕО 3: ИДЕНТИФИКОВАЊЕ КЉУЧНИХ ПОКРЕТАЧА МИГРАЦИЈА

- Попадић, Драган; Павловић, Зоран; Михаиловић, Срећко(2019): Млади у Србији 2018/2019, Фондација Фридрих Еберт (FES), Београд: <https://library.fes.de/pdf-files/bueros/belgrad/15295-20190411.pdf>
- Шантић, Даница; Дејан Филиповић, Милена Спасовски, Едвард Јакопин, Мирјана Девеџић, Марија Антић, Александар Кнежевић, Александар Ђорђевић, Добрила Судимац Мратинковић, Невена Радић, Даница Ђуркин, Вања Јавор и Милица Тодоровић (2019). Истраживање ставова и

намера становништва о пресељавању и утврђивање утицаја миграција на демографско старење у четири јединице локалне самоуправе, у циљу формулисања препорука за креирање мера популационе политике: Универзитет у Београду – Географски факултет. <https://www.mdpp.gov.rs/doc/Geografski-fakultet-ISTRAZIVANJE-MIGRACIJA-2019.pdf>

ДЕО 4: ПОСТОЈАЊЕ И ЕФИКАСНОСТ МЕРА МИГРАЦИОНЕ ПОЛИТИКЕ (УПРАВЉАЊЕ МИГРАЦИЈАМА)

- Закон о управљању миграцијама (Службени гласник РС, број 107/12)
- Стратегија управљања миграцијама, (Службени гласник РС, број 59/2009-6)
- Стратегија о економским миграцијама Републике Србије за период 2021–2027 година са припадајућим Акционим планом за период 2021-2023. године (Службени гласник РС, број 21/2020)

ДЕО 5: ЗАКЉУЧЦИ И ПРЕПОРУКЕ

- Утицај демографских и миграционих токова на Србију (2012), Пројекат „Јачање капацитета институција Републике Србије за управљање миграцијама и реинтеграцију повратника” (ЦБММ), Комесаријат за избеглице и миграције: https://kirs.gov.rs/media/uploads/Migracije/Publikacije/Uticaj_demografskih_i_migracionih_tokova_na_Srbiju.pdf
- Ђекић Марија, Равић Ненад, Весић Тамара (2022): Позитивни финансијски аспекти миграција и дијаспоре за становништво и привреду Србије, Економика, том 68, бр. 1, стр. 105–116.
- Спасовски, М., Шантић, Д. (2016): Миграције становништва као детерминанта развитака и размештаја становништва Србије у последњих пола века, Гласник Етнографског института САНУ 64/3 (2016) – Истраживање миграција, DOI: 10.2298/GEI151019006S; UDC: 314.7(497.11)195/20, стр. 453–467.
- Шантић, Даница; Дејан Филиповић, Милена Спасовски, Едвард Јакопин, Мирјана Девеџић, Марија Антић, Александар Кнежевић, Александар Ђорђевић, Добрила Судимац Мратинковић, Невена Радић, Даница Ђуркин, Вања Јавор и Милица Тодоровић (2019). Истраживање ставова и намера становништва о пресељавању и утврђивање утицаја миграција на демографско старење у четири јединице локалне самоуправе, у циљу формулисања препорука за креирање мера популационе политике: Универзитет у Београду – Географски факултет, Београд: <https://www.mdpp.gov.rs/doc/Geografski-fakultet-ISTRAZIVANJE-MIGRACIJA-2019.pdf>

Прилог

КОРАЦИ КА КРЕИРАЊУ МИГРАЦИОНОГ ПРОФИЛА НА ЛОКАЛНОМ НИВОУ (СА ПРИМЕРИМА ТАБЕЛАРНИХ ПРИКАЗА)

ДЕО 1: УВОД/ ЛИЧНА КАРТА ОПШТИНЕ

- 1) Географски положај
- 2) Површина (km²)
- 3) Број насеља
- 4) Густина насељености (ст/km²)
- 5) Основни демографски показатељи/карактеристике
 - а. број становника (укупно, према полу и великим старосним групама 0-14, 15-64, 65+),
 - б. стопа наталитета, морталитета, природног прираштаја (у ‰),
 - ц. просечна старост
- 6) Број домаћинства
- 7) Стање развијености (индикатори развоја – развијеност ЈЛС, БДП и тд)

ДЕО 2: МИГРАЦИОНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ

УНУТРАШЊЕ ПРЕСЕЉАВАЊЕ

Индикатори: број досељених, број одсељених, апсолутни миграциони салдо, стопа досељавања, стопа одсељавања, стопа миграционог салда, показатељи по полу, старости, нивоу образовања, активности.

ДНЕВНЕ МИГРАЦИЈЕ

Година	Укупно досељено	Досељено из Републике Србије			Досељено из других земаља	
		из другог насеља исте општине	из друге општине исте области	из друге области	из бивших република СФРЈ	из осталих земаља
1980. и раније	17.508	5.553	7.969	2.385	1.454	140
1981.-1985.	2.933	989	1.136	397	338	73
1986.-1990.	2.417	835	922	349	277	33
1991.-1995.	2.356	688	599	260	798	10
1996.-2000.	1.790	651	526	408	174	31
2001.-2005.	1.774	691	570	322	136	54
2006. и касније	2.423	999	598	543	150	130
непозната година	1.065	364	487	131	74	9
укупно	32.266	10.770	12.807	4.795	3.401	480

Извор табеле: РЗС (2013.), Миграције, књига 9

Индикатори: број дневних миграната, број дневних миграната који обављају занимање, број дневних миграната због образовања, подаци могу бити исказани за укупно становништво, по полу, старости, економској активности и тд, географска дистрибуција и тд.

Дневни мигранти	Укупно	У истој области		У другој области	У другој држави
		У истој општини	У другој општини		
Активно становништво које обавља занимање	7.768	5.602	1.788	362	16
Ученици/студенти који се школују	2.081	1.703	268	82	28
Укупно миграната	9.849	7.305	2.056	444	44

СПОЉНЕ (МЕЂУНАРОДНЕ) МИГРАЦИЈЕ

ДОСЕЉЕНИ ИЗ ИНОСТРАНСТВА

Индикатори: број досељених из иностранства, стопа имиграције, број издатих дозвола за привремени боравак, број издатих дозвола за стално настањење, број радних дозвола, број страних студентата, подаци могу бити исказани за укупно становништво, по полу, старости и тд.

Држављанство	2021.	
	Укупно	Од тога жене (у %)
НР Кина	9.104	26,1
Руска Федерација	6.285	67,8
Румунија	3.282	82,8
Република Северна Македонија	2.989	68,5
Украјина	1.881	78,9

КОМЕНТАРИ:

ОДСЕЉЕНИ У ИНОСТРАНСТВО (ДИЈАСПОРА)

Индикатори: број одсељених, подаци могу бити исказани за укупно становништво, по полу, старости, нивоу образовања, економскох активности и тд, географска распрострањеност, број година у иностранству и тд. Подаци се могу прикупити анкетним истраживањем (пример анкете у прилогу)

Лица на раду, боравку у иностранству

укупно	мушко	женско	Године старости	Национална припадност	Школска спрема	Земља рада	Дужина боравка

КОМЕНТАРИ:

ПОВРАТНЕ МИГРАЦИЈЕ

ПОВРАТНЕ МИГРАЦИЈЕ И (РЕ)ИНТЕГРАЦИЈА

Индикатори: број повратника, социо-демографске карактеристике повратника (пол, старост, школска спрема, активност, национална припадност, карактеристике домаћинства), разлози повратка,

државе из које су се вратили, географска распрострањеност повратника у Србији, дужина боравка у иностранству, ЈЛС према уделу повратника, индикатори (ре)интеграције (у којој мери је повратак одржив (индикатори приказани у Миграционом профили 2021).

Повратници

укупно	мушко	женско	Године старости	Национална припадност	Школска спрема	Државе повратка	Године повратка

КОМЕНТАРИ:

ПОВРАТНИЦИ ПО СПОРАЗУМУ О РЕАДМИСИЈИ

Индикатори: број повратника по споразуму о реадмисији (регистрованих у канцеларији на аеродрому), број повратника по споразуму о реадмисији укупно, број домаћинстава повратника по споразуму о реадмисији, социо-демографске карактеристике, географска распрострањеност (број општина и удео ових лица у укупном броју становника и укупном броју повратника) и др.

Реадмисија – Канцеларија на аеродрому

	Број повратника	Старосна структура	Структура по националности	Структура по држави порекла	Врсте тренутног смештаја
Број лица					
Број породица					

КОМЕНТАРИ:

ПРИНУДНЕ/ ПРИСИЛНЕ МИГРАЦИЈЕ

ИРЕГУЛАРНЕ/НЕРЕГУЛАРНЕ МИГРАЦИЈЕ

Индикатори: мера отказа боравка, број враћених лица која ирегуларно бораве на територији ЈЛС, број изречених заштитних мера удаљења, мера безбедности удаљења, и тд.

КОМЕНТАРИ:

ТРАЖИОЦИ АЗИЛА

Индикатори: број тражилаца азила, број одобрених захтева за азил, број одбијених захтева за азил, тражиоци азила према држављанству, социо-демографске карактеристике тражилаца азила и др.

КОМЕНТАРИ:

ИЗБЕГЛИЦЕ ПРЕМА ЗАКОНУ О ИЗБЕГЛИЦАМА

Индикатори: број избеглица, географска распрострањеност, социо-демографске карактеристике, порекло, удео у општини у односу на укупан број становника и у односу на укупан број избеглих у Републици Србији и др.

КОМЕНТАРИ:

ИНТЕРНО РАСЕЉЕНА ЛИЦА (ИРЛ)

Индикатори: број интерно расељених лица, место порекла, време пресељења, удео ИРЛ у општини у односу на укупан број становника и у односу на укупан број расељених у РС, и тд.

КОМЕНТАРИ:

КРИЈУМЧАРЕЊЕ И ТРГОВИНА ЉУДИМА

Индикатори: број жртава кријумчарења и трговине људима, социо-демографске карактеристике, државе порекла и др.

КОМЕНТАРИ:

ДЕО 3: ИДЕНТИФИКОВАЊЕ КЉУЧНИХ ПОКРЕТАЧА МИГРАЦИЈА

ФАКТОРИ КОЈИ УСЛОВЉАВАЈУ МИГРАЦИЈЕ

КОМЕНТАРИ:

ДЕО 4: ПОСТОЈАЊЕ И ЕФИКАСНОСТ МЕРА МИГРАЦИОНЕ ПОЛИТИКЕ (УПРАВЉАЊЕ МИГРАЦИЈАМА)

ПРЕГЛЕД ЗАСТУПЉЕНОСТИ МИГРАЦИОНЕ ПРОБЛЕМАТИКЕ У СТРАТЕШКИМ ДОКУМЕНТИМА НА (НАЦИОНАЛНОМ И) ЛОКАЛНОМ НИВОУ

КОМЕНТАРИ:

ОПИС РЕАЛИЗОВАНИХ ПРОГРАМА ПОДРШКЕ МИГРАНТИМА

КОМЕНТАРИ:

ДЕО 5: ЗАКЉУЧЦИ И ПРЕПОРУКЕ

ОСНОВНИ ЗАКЉУЧЦИ О МИГРАЦИОНИМ ТРЕНДОВИМА У ОПШТИНИ

КОМЕНТАРИ:

УТИЦАЈ МИГРАЦИЈА НА РАЗВОЈ ОПШТИНЕ

КОМЕНТАРИ:

ПРЕПОРУКЕ

КОМЕНТАРИ:

ПРИМЕР АНКЕТЕ О МИГРАЦИЈАМА (ПИТАЊА ПРЕУЗЕТА ИЗ СТУДИЈЕ [HTTPS://WWW.MDPP.GOV.RS/DOC/GEOGRAFSKI-FAKULTET-ISTRAZIVANJE-MIGRACIJA-2019.PDF](https://www.mdpp.gov.rs/doc/geografski-fakultet-istrazivanje-migracija-2019.pdf))

1. Какав је ваш став о исељавању становништва из општине?

- a) у потпуности подржавам
- b) подржавам
- c) делимично подржавам
- d) не подржавам
- e) немам став

2. Како сагледавате феномен миграција становништва у Вашој општини?

- a) Као претњу укупном развоју
- b) Као могућност за развој
- c) И једно и друго
- d) Не знам

3. Ко се данас по Вашем мишљењу највише исељава из Ваше општине?

- a) млади
- b) целе породице
- c) мушкарци
- d) жене
- e) не знам

4. Да ли сматрате да се данас више људи исељава него пре 10 година?

- a) значајно више
- b) више
- c) исто
- d) мање
- e) значајно мање
- f) не знам

5. Који су разлози због којих се људи исељавају? (заокружите најмање један а највише три одговора)

- a) Немогућност налажења посла
- b) Лоша економска ситуација
- c) Боље плаћен посао
- d) Напредовање у каријери
- e) Наставак школовања/усавршавања
- f) Недостатак перспективе
- g) Породични разлози
- h) Неразумевање средине за стил живота
- i) Недостатак правне државе
- j) Корупција
- k) Нестабилна геополитичка ситуација
- l) Други разлози
- m) Не постоји разлог за исељење

6. Где се исељава становништво из вашег села/општине?

- a) у другу општину у Србији _____ (наведите коју)
- b) у Београд
- c) у иностранство _____ (наведите коју)
- d) не знам

7. Од ког периода се исељава становништво из вашег насеља/општине?

- a) Од 60-их година XX века
- b) Од 90-их година XX века
- c) Од 2000-их до данас

8. Да ли се у општину досељава становништво?

- a) Да, из других општина у Србији _____ (наведите којих)
- b) Да, враћају се из иностранства _____ (наведите из којих држава)
- c) Да, долазе из других држава _____ (наведите којих)

9. Наведите побољшања у сфери друштвеног живота која би највише утицала на смањење исељавања и/или привлачење становништва да се досели? (заокружите најмање један, а највише три одговора)

- a) веће шансе за запослење
- b) (једнаке) шансе за напредовање
- c) квалитетније слободно време
- d) квалитетније образовање
- e) више времена за дружење
- f) безбедније окружење
- g) чистија и здравија животна средина
- h) већа доступност информацијама
- i) већа партиципација у политичком животу
- j) боља социјална и здравствена заштита
- k) јефтинији стамбени објекти
- l) друго

ПРИМЕР АНКЕТЕ О ДИЈАСПОРИ (МИЛИЦА ЛАНГОВИЋ, АСИСТЕНТ, ГЕОГРАФСКИ ФАКУЛТЕТ)

1. Када сте се иселили? (написати годину) _____

2. Колико сте имали година када сте се иселили? _____

3. Са ким сте се иселили?

- a) Сам/а
- b) Са децом
- c) Са родитељима
- d) Са партнером
- e) Са целом породицом
- f) Друго (навести): _____

4. Да ли сте се консултовали са неким о исељавању?

- a) Породица
- b) Пријатељи
- c) Миграциони сервисни центри
- d) Невладине организације
- e) Амбасада
- f) Медији
- g) Интернет
- h) Нисам се консултовао/ла ни са ким

5. Заокружите највише два разлога због којих сте се иселили из места рођења:

- a) Лоша економска ситуација
- b) Могућност напредовања
- c) Породични разлози
- d) Недостатак посла
- e) Дискриминација
- f) Наставак школовања
- g) Политички разлози
- h) Други разлог

6. Да ли сте одјавили пребивалиште након исељавања?

- a) Да
- b) Не

7. Да ли сте пре исељавања имали у плану да се једног дана вратите у место рођења?

- a) Планирао/ла сам да се вратим уколико би услови живота били бољи
- b) Планирао/ла сам да се вратим без обзира на то да ли би услови били бољи
- c) Нисам планирао/ла да се вратим
- d) Друго (навести) _____

8. Да ли сте слали дознаке (новац) пријатељима и рођацима док сте боравили ван садашњем места становања?
- a) Да, сваког месеца
 - b) Да, у просеку на свака три месеца
 - c) Једном годишње
 - d) Ређе од једне године
 - e) Нисам слао/ла дознаке
9. Колико често посећујете рођаке и пријатеље?
- a) Неколико пута годишње
 - b) Једном годишње
 - c) Ређе од једне године
 - d) Нисам их посећивао/ла